



UNIE VAN  
BAPTISTENGEMEENTEN  
IN NEDERLAND



**JAARVERSLAG 2018**

## INHOUDSOPGAVE

<b>Leeswijzer jaarverslag .....</b>	<b>4</b>
Bijlage op de website.....	4
<b>1. Van de Algemeen Secretaris.....</b>	<b>5</b>
<b>2. Van de Unieraad .....</b>	<b>7</b>
<b>Kroniek 2018.....</b>	<b>9</b>
<b>Gemeente in beeld: Ede Op Doortocht .....</b>	<b>11</b>
<b>3. Missionaire Gemeente Ontwikkeling .....</b>	<b>14</b>
Inleiding .....	14
2018 in cijfers.....	14
Doelen .....	15
Uitgelicht .....	17
Team Missionaire Gemeente Ontwikkeling.....	18
<b>Gemeente in beeld: Haulerwijk.....</b>	<b>19</b>
<b>4. Theologische Vorming .....</b>	<b>21</b>
Nieuw curriculum van start.....	21
2018 in cijfers.....	21
Doelen .....	21
Uitgelicht .....	22
McClendon Chair.....	23
Samenwerking MGO .....	25
Team Theologische Vorming .....	26
Bijlagen op de website .....	27
<b>Gemeente in beeld: Lelystad .....</b>	<b>28</b>
<b>5. Ondersteunend bureau .....</b>	<b>31</b>
Inleiding .....	31
2018 in cijfers.....	32
Doelen .....	33
Uitgelicht .....	33
Medewerkers Ondersteunend bureau .....	34
Bijlage op de website.....	34
Jaarverslag Beweging naar Buiten .....	35

<b>6. Diverse organen en commissies.....</b>	<b>39</b>
Arbitragecommissie.....	39
Vertrouwenspersonen .....	39
College van beroepbaarstellingen.....	40
Vereniging van Baptisten Voorgangers (VBV).....	43
<b>7. Financiën .....</b>	<b>45</b>
Balans.....	45
Staat van baten en lasten.....	46
Toelichting Financiën 2018.....	47

# LEESWIJZER JAARVERSLAG

Dit is het jaarverslag van de Unie van Baptistengemeenten over 2018. Hierin vindt u verslagen van de werkorganisatie, de Unieraad en de verschillende commissies. Ook vertellen enkele gemeenten over hun wel en wee.

We hopen daarmee een goede indruk te geven van het voorbije jaar en u te inspireren met de verhalen van wat er is gebeurd en bereikt. Dat doen we enerzijds door aan de hand van de gestelde jaardoelen te evalueren wat er wel en (nog) niet is gelukt, en anderzijds door een beeld te schetsen van 2018 via het uitlichten van de hoogtepunten en bijzondere momenten.

## INDELING

Na een samenvattende terugblik van Algemeen Secretaris en Unieraad volgen drie omvangrijkere hoofdstukken: dat zijn de hoofdstukken 3, 4 en 5, waarin we verslag doen van de activiteiten van de werkorganisatie (team Missionaire Gemeente Ontwikkeling, team Theologische Vorming en het Ondersteunend bureau). Deze hoofdstukken worden afgewisseld met inspirerende verhalen uit drie baptistengemeenten; deze keer zijn dat Ede Op Doortocht, Haulerwijk en Lelystad. Hoofdstuk 6 bevat de verslagen van commissies en we sluiten af met een hoofdstuk over de financiën.

## BIJLAGEN OP DE WEBSITE

De laatste jaren laten we een aantal feitelijke overzichten weg uit het jaarverslag en plaatsen die op de website, met het oog op de leesbaarheid van dit document. Aan het eind van de hoofdstukken vindt u steeds een overzicht met een link ernaartoe. U kunt ook alle bijlagen vinden [via deze link](#).

Gerdien Karssen,  
communicatiemedewerker

*Foto's voorkant door Sjoerdt de Ruijter: Tijdens de Algemene Vergadering van 9 november in Zwolle stemde een ruime meerderheid van de afgevaardigden in met de voorgestelde intentieverklaring en samenwerkingsovereenkomst, een nieuwe stap in het Unie-ABC-proces.*

## BIJLAGE OP DE WEBSITE

- Bijlage 1: [Samenvatting van het jaarverslag: '2018 in vogelvlucht'](#)

# 1. VAN DE ALGEMEEN SECRETARIS

Afgelopen november ging ik met onze jongste zoon naar de Kamer van Koophandel. Hij was op zijn dertiende met een onderneming begonnen en wilde zich, net veertien jaar geworden, laten inschrijven als onderneming bij de Kamer van Koophandel. De mevrouw achter de balie zei: "Zo, jij bent de jongste ondernemer deze week". In de statistieken aan het eind van het jaar las ik dat er in 2018 meer dan 3000 jonge mensen een onderneming zijn begonnen. En ze gaan een avontuur aan. De mevrouw van de Kamer van Koophandel had duidelijk meer ervaring en vroeg: "Waar begin je eigenlijk aan? Je kunt je hele leven nog werken!" "Nou, omdat ik het leuk vind", antwoordde mijn zoon. Wellicht past het ook bij hem. Ik had trouwens nooit gedacht dat het starten van een onderneming zo makkelijk is. Het begint klein en wat ervan zal worden zal de toekomst leren.



## ONDERNEMING ALS KERNWOORD

Voor u ligt het jaarverslag van de Unie van Baptistengemeenten in Nederland over 2018. Dit jaarverslag laat een selectie zien van de activiteiten die vanuit de werkorganisatie met en ten behoeve van de aangesloten gemeenten zijn ondernomen. Het woord 'onderneming' neem ik als uitgangspunt voor deze terugblik op het afgelopen jaar. Als ik terugkijk op het werk binnen de werkorganisatie van de Unie en de samenwerking tussen de gemeenten in 2018, dan kun je met recht spreken van een 'onderneming': de Alliantie van Baptisten- en CAMA gemeenten (ABC) omarmde het Seminarium als het opleidingscentrum ook voor de ABC-voorgangers, de ledenvergaderingen van Unie en ABC stemden in november 2018 in met de voorgestelde intentieverklaring en samenwerkingsovereenkomst, het team MGO werd in dit kader omgevormd en het gezamenlijke regionale werk ging van start. Ik denk aan gemeenten: bijvoorbeeld aan de Baptistengemeente Rotterdam-Centrum, die na verkoop van een deel van het gebouw de kerkzaal grondig renoveert met het verlangen dat deze kerkzaal ook door de buurt als huiskamer gebruikt kan worden: een hele onderneming.

## DRIE EIGENSCHAPPEN

Het mooie van zo'n ervaring met de Kamer van Koophandel is, dat je beseft dat er altijd weer nieuwe wendingen en activiteiten zullen komen. Soms neem je daarmee een risico, maar doe je dat omdat je gelooft in de goede zaak. De baliemedewerkerster stelde drie vragen:

- 'Lever je goederen of diensten?'
- 'Betalen de mensen meer dan een symbolische vergoeding?'
- 'Neem je deel aan het economisch verkeer?'

De Unie kan alle drie de vragen met 'ja' beantwoorden. De Unie levert diensten, vraagt meer dan een symbolische vergoeding en neemt deel aan het economisch verkeer. Nog meer zou je het proces tussen Unie en ABC een hele onderneming kunnen noemen. In dat opzicht was 2018 voor de Unie een historisch jaar: beide ledenvergaderingen kozen ervoor om samen te gaan, waarbij er nog een aantal belangrijke zaken nader uitgewerkt moeten worden, alvorens dat principebesluit ook daadwerkelijk wordt geëffectueerd.

## BEGINNEN ALS EEN MOSTERDZAADJE

De gemeente van Jezus Christus is een onderneming op zich. De encyclopedie geeft aan het woord 'onderneming' de volgende definitie mee: 'een onderneming benadrukt dat een bedrijf of organisatie activiteiten onderneemt die een vernieuwend karakter hebben en waarbij het bedrijf bewust risico's loopt'. Dat kun je wel stellen voor de onderneming van Jezus Christus: zij begon klein, als een mosterdzaadje, was vernieuwend en groeide uit tot een wereldwijde, tot in eeuwigheid durende onderneming: het Koninkrijk van de Heer. En alle gemeenten maken deel uit van die onderneming, die Jezus begon door zijn leven te delen en dat uiteindelijk te geven in de dood. Hij, de opgestane Heer, is het hoofd van Zijn gemeente en laat die gemeente niet los!

## DELEN

Het laatste deel uit de themaserie 'Samen leven in Gods wereld', dat afgelopen jaar werd gepresenteerd, gaat over 'Delen'. De serie is opgesteld als een reisgids, samen met de eerste twee delen over 'Genieten' en 'Werken'. Delen raakt een kern van Jezus' werk en leven en van dat van zijn volgelingen. De zegen die wij zelf ontvangen moeten we niet conserveren maar doorgeven, soms op aloude manieren en soms op andere, vernieuwende manieren. 'Wat stelt onze gemeente nu voor?' hoor ik mensen wel eens verzuchten. Het delen van het goede nieuws van het Koninkrijk kan als een klein begin zijn, waarvan je niet weet tot welke grote dingen het leidt.

Met recht: iets wat klein begint en waar veel uit kan voort komen.

Albrecht Boerrigter,  
Algemeen Secretaris

## 2. VAN DE UNIERAAD

Delen maakt rijk. Daarin zit iets van een paradox. Als je dingen deelt, lijkt het misschien of je wat kwijtraakt. Maar na verloop van tijd ontdek je dat je er zo veel voor terugkrijgt. Je kunt allerlei materiële zaken delen. Delen kun je ook in liefde, in geluk. En niet in de laatste plaats kun je delen in geloof. Delen maakt rijk. Zeker als Unie kunnen we daarvan getuigen. God heeft ons samen rijk gezegend.

'Delen' is het thema waarmee de Unie in seizoen 2018-2019 aan de slag is gegaan. Het is een toepasselijk thema. Niet alleen binnen de Unie delen we met elkaar; we delen ook met mensen buiten de Unie. Dit seizoen delen we in het bijzonder met ABC Gemeenten, waarmee we een proces van samensmelting zijn ingegaan.

### UNIERAAD EN DE GEMEENTEN

De Unieraad is het centrale bestuursorgaan van de Unie. Zij is onlosmakelijk met de gemeenten verbonden. Dat is duidelijk te merken in alle werkzaamheden. De Unieraad werkt ten dienste van de gemeenten. De Algemeen Secretaris heeft regelmatig contact met gemeenten, maar ook de Unieraadsleden komen bij gemeenten op bezoek. Aan de ene kant is dat om te horen hoe het in gemeenten gaat, aan de andere kant wordt ook uitleg gegeven over wat de Unie voor hen kan betekenen.

Afgelopen jaar hebben medewerkers van de Unie geholpen bij het oplossen van strubbelingen in verschillende gemeenten en bij het zoeken naar nieuwe wegen voor gemeenten. De Unie ontwikkelde materiaal en dacht na over AVG, werknemerschap voor voorgangers en andere zaken. Niet in de laatste plaats vertegenwoordigde de Unie de gemeenten bij allerlei nationale en internationale contacten. Het is bijzonder bemoedigend om te zien hoe de christelijke kerk wereldwijd in beweging is. God doet grote dingen!

Wat betreft het delen tussen gemeenten is de Unieraad erg dankbaar voor de Algemene Vergaderingen in voor- en najaar 2018. In mei waren we te gast bij de Baptistengemeente Amersfoort. Naast alle verslagen en de verdere bezinning op de verhouding Unie-ABC werd nagedacht over een AV nieuwe stijl. Daarbij ligt nadruk op inspiratie en ontmoeting. Mogelijk zal een deel van de besprekingen regionaal gaan plaatsvinden. Omdat we momenteel midden in het proces van samengaan met de ABC zitten, houden we alle suggesties even vast om te zien hoe een AV nieuwe stijl er daadwerkelijk uit zal komen te zien.

### INTENTIEVERKLARING EN SAMENWERKINGSOVEREENKOMST

Op de AV in november in Zwolle is verder doorgepraat over de samensmelting van Unie en ABC. Met grote meerderheid werden de intentieverklaring en de samenwerkingsovereenkomst aangenomen. Datzelfde gebeurde een paar dagen later ook tijdens de Algemene Leden Vergadering van ABC Gemeenten. Met de intentieverklaring werd uitgesproken dat we streven naar een samensmelting van Unie en ABC. Die samensmelting heeft praktische voordelen, maar

is bovenal een getuigenis naar de wereld. We zijn samen door Christus geroepen en hebben een opdracht in deze wereld. Het is onze droom een uitnodigende, inspirerende en faciliterende gemeenschap te zijn. De samenwerkingsovereenkomst regelt een aantal praktische zaken. Er wordt intensiever in de regio's samengewerkt, op nationaal niveau speelt het Baptisten Seminarium een centrale rol bij opleiding en begeleiding van voorgangers, internationaal werken we op het gebied van zending met elkaar samen.

Het moge duidelijk zijn dat voor de definitieve samensmelting een aantal zaken uitgezocht en besproken moet worden. De AV heeft daarom een fusiecommissie in het leven geroepen. In deze commissie zitten vertegenwoordigers van de besturen van Unie en ABC. Zij geven leiding aan een aantal werkgroepen die specifieke onderwerpen nader uitwerken:

- Bestuursmodel
- Financiële kaders
- Positie voorgangers
- Doop en lidmaatschap
- Statuten en huishoudelijk reglement

De bevindingen van de werkgroepen zullen tijdens komende AV's besproken worden.

De Unieraad zelf heeft regelmatig ontmoetingen met het bestuur van ABC. Deze ontmoetingen verlopen in een uiterst prettige en opbouwende sfeer. Binnen beide besturen is er een oprecht verlangen de twee gemeenschappen te laten samensmelten ten dienste van de lokale gemeenten en het getuigenis over Jezus Christus.

### SAMENSTELLING UNIERAAD

Als Unieraad zijn we dankbaar voor het vele werk dat door vrijwilligers en stafleden binnen de Unie wordt gedaan. We zien uit naar alles wat God de komende tijd in onze gemeenschap gaat doen. Heel graag blijven we op de hoogte van het wel en wee binnen de gemeenten. En wanneer er vragen zijn over de Unieraad, schroom niet om met ons contact op te nemen. De Unieraad bestaat uit zes personen. Voorzitter is Joeke van der Mei, daarnaast zijn er de leden Martin Baas, Wietse van der Hoek, Harm Jut, Anne Mulder en Geertje Plug.



Martin Baas



Wietse  
van der Hoek



Harm Jut



Joeke  
van der Mei



Anne Mulder



Geertje Plug

Namens de Unieraad,  
Geertje Plug



# KRONIEK 2018

## JANUARI

- 15 Bijeenkomst voorgangers over o.a. pensioen, werknemerschap en permanente educatie – bij PGGM in Zeist.
- 26 Bijeenkomst voor penningmeesters en secretarissen in Zwolle.
- 27 Regiodag West in Aalsmeer – Unie en ABC.

## FEBRUARI

- 10 Regiodag Oost in Veenendaal – Unie en ABC.
- 11 Seminariumzondag voor de baptistengemeenten.
- 11 Jubileumdienst 25 jaar Baptistengemeente Zoetermeer.
- 16 Het College van Beroepbaarstellingen verleent een algemene beroepbaarstelling voor alle gemeenten aan Sibbele Meindertsma.

## MAART

- 10 Regiodag Zuid in Eindhoven – Unie en ABC.
- 13 Overlijden van oud-zendeling Jan B. van der Veen.
- 17 Regiodag Noord in Drachten – Unie en ABC.
- 20 Gewestelijke Baptistenvrouwen Ontmoetingsdag in Leeuwarden.
- 22 Overlijden van ds. C. Molema.

## APRIL

- 6 Inspiratiedag actie Kerkproeverij 2018 in Hilversum.
- 9-10 Voorgangersconferentie Unie en ABC in Ambt Delden.
- 12 Het College van Beroepbaarstellingen verleent een voorlopige beroepbaarstelling voor alle gemeenten aan Bennie Kooistra en René Millenaar.
- 14 Afscheid van kerkgebouw aan Jacob Catsstraat in Hengelo.
- 15 Intrededienst Arjen Stellingwerf in Baptistengemeente Pernis.

## MEI

- 2 Het College van Beroepbaarstellingen verleent een voorlopige beroepbaarstelling voor alle gemeenten aan Henk de Ruiter.
- 13 Intrededienst René Millenaar in Baptistengemeente Harlingen.
- 17 Thema-avond voor penningmeesters/raadsleden rond 'Voorganger als werknemer' in Zwolle.
- 26 Algemene Vergadering bij Baptistengemeente Amersfoort, met o.a. de presentatie van het nieuwe jaarthema 'Delen'.

## JUNI

- 1 Start noodhulpactie voor Oost-Oekraïne.

## JULI

- 24 Het College van Beroepbaarstellingen verleent een algemene beroepbaarstelling voor alle gemeenten aan Bart van Roest.

## AUGUSTUS

- 30 Voorlichtingsbijeenkomst Unie-ABC-proces in De Hoeksteen in Vianen.

## SEPTEMBER

- 6 Start noodhulpactie Lombok, Indonesië.
- 7 Viering 60-jarig jubileum van het Seminarium in het Baptist House in Amsterdam, met o.a. diplomering studenten.
- 12 Voorlichtingsbijeenkomst Unie-ABC-proces in Het Behouden Huys in Meppel.
- 16 Intrededienst Aernout de Jong in Baptistengemeente Zwolle.
- 16 Landelijke actie Kerkproeverij 2018.
- 19 Het College van Beroepbaarstellingen verleent een algemene beroepbaarstelling voor alle gemeenten aan Harold ten Cate.
- 19 Het College van Beroepbaarstellingen verleent een voorlopige beroepbaarstelling voor alle gemeenten aan Aernout de Jong, Martijn Nijhoff, Maaïke Landman en Eric Poelman.
- 22 Missie.Nu-conferentie in Ede.
- 25 Overlijden van voormalig Unieraadslid Wander Hoen.
- 30 Afscheidsdienst Bathseba Lutjeboer in Baptistengemeente Haulerwijk.
- 30 Intrededienst Marco de Vos en Marianne Lenten in Baptistengemeente Emmen de Bron.

## OKTOBER

- 14 Micha zondag.
- 17 Start noodhulpactie Sulawesi, Indonesië.
- 21 Bevestiging en intrede Leendert Smit als geestelijk verzorger in Het Zonnehuis Vlaardingen.

## NOVEMBER

- 1 Overlijden van ds. J.W. van der Craats.
- 4 Viering 100-jarig jubileum Baptistengemeente Arnhem-Centrum.
- 5 Baptisten Wereld Vrouwengebedsdag.
- 9 Algemene Vergadering in Zwolle.
- 11 Seminariumzondag voor de baptistengemeenten.
- 19 Conferentie Leiderschap Leven (McClendon) met Reggie Williams in het Baptist House in Amsterdam.
- 22 Baptisten Emeritidag in het Baptist House in Amsterdam.

## DECEMBER

- 22 Het College van Beroepbaarstellingen verleent een algemene beroepbaarstelling voor alle gemeenten aan Hin Talane en Regien Smit.

# GEMEENTE IN BEELD: EDE OP DOORTOCHT

Op Doortocht groeit en bloeit! En de gemeente is op verkenningstocht, daar waar het gaat om het 'samen ontdekken van de wil van God'.



De vergadering van de gemeente heeft dan ook een nieuwe titel meegekregen, namelijk 'gemeenteavond' en ook wordt er op een andere manier vorm aan gegeven. Hoofddoel is het samen in gesprek komen

rondom thema's als discipelschap en gemeentegroei. Langs die weg is de gemeente ook gekomen tot het formuleren van een strategie voor de toekomst waarbij als speerpunten zijn benoemd: Vernieuwen, Bidden, Delen. De gemeente verheugt zich in het toenemend aantal deelnemers aan deze bijeenkomsten.

## SAMENVATTING VAN HET GEMEENTELIJK JAAR

Bijzonder is het starten van nieuwe kringen binnen de gemeente. Voorheen werden groepen gevormd op basis van wie er bij elkaar in de buurt woonde; nu zijn er groepen gevormd op basis van thema's of manieren om met het geloof bezig te zijn. Voorbeelden zijn een kring rondom geloofsopvoeding, een stilte- en een creatieve kring.

Wat betreft de prediking is er een preken-serie geweest met als thema 'Gegrepen door Jezus'. Het ging daarbij om het aanwakkeren van de eerste liefde; de verkondiging gebeurde vanuit de Filippenzenbrief. Ook zijn er tien preken gehouden over de Tien Geboden en werden gelijkenissen van Jezus voor het voetlicht gebracht.

Bijzonder is ook dat een groep dove en slechthorende christenen meer en meer integreren binnen de gemeente. Voor hen wordt tijdens de samenkomsten vertaald door een gebarentolk en ook nam een aantal van hen deel aan de Alpha-cursus die in de gemeente wordt gehouden.

Vanwege de groei van de gemeente in de afgelopen jaren (in 2018 werd de gemeente uitgebreid met vijf leden, 23 vrienden en zes kinderen), groeide het werk voor de voorganger en is een tweede parttime voorganger beroepen om in januari 2019 te starten.

De gemeente verheugde zich ook in het vinden van een taakveldleider Toerusting waarmee het team van leiders binnen de gemeente voltallig werd. Naast een staf bestaande uit een voorganger, een jeugd- en pastoraal werker, beschikte de gemeente aan het eind van het verslagjaar over zes taakveldleiders en zes oudsten.

## UITGELICHT

Als hoogtepunten van het jaar mogen wel genoemd worden Burendag en het Kerstdiner. Vanuit de visie dat de gemeente van betekenis kan zijn in de wijk, worden activiteiten georganiseerd waarbij de mensen uit de buurt nadrukkelijk worden uitgenodigd. Zo komen er veel buurtgenoten op de woensdagen naar de Open Kerk voor koffie, gezelligheid en een luisterend oor.

Ter gelegenheid van Burendag is, middels een flyer die huis aan huis werd uitgedeeld, aangeboden om klusjes te doen bij mensen thuis. Daar werd door veel mensen gebruik van gemaakt en een groot aantal gemeenteleden voerde de klussen uit. Ook werden de mensen uitgenodigd deel te nemen aan een barbecue die door gemeenteleden werd verzorgd.



Met Kerst werd groots uitgedapt: de kerkzaal werd omgetoverd tot een sfeervolle eetzaal en er werd een diner verzorgd. Tussen de gangen door werd het kerstverhaal verteld en werden kerstliederen gezongen. Voor gemeenteleden vormde dit gebeuren de gelegenheid om mensen mee te nemen, om hen zo kennis te laten maken met het Evangelie. Daarnaast waren ook weer veel buurtgenoten van de partij.

## EVARING VAN EEN GEMEENTELID

“Voor mij is de gemeente een plek van veiligheid en geborgenheid gebleken tijdens een periode waarin ik rouw om een groot verlies. Mijn verdriet mocht ik uiten bij mijn zusters en broeders en door hen werd ik getroost. De gemeente is een plek waar ik dankbaarheid ervaar en een vrede die mijn verstand te boven gaat.”

Dicky Dirksen, 80+

## MIJN GEMEENTE IS ...

“Ik zie de kerk en jeugddiensten als een grote familie, waar het fijn is om heen te gaan.”

Mark Tuin, 16 jaar

“Op Doortocht is een gemeente met veel beweging en initiatieven van mensen met allerlei verschillende achtergronden. Wat hen samenbindt is dat zij meer willen leren van zowel de heiligheid als de liefdevolle nabijheid van God... en dat doe je samen.”

Jacolien Dubbeldam, 27 jaar

“Ik hoor bij de PKN en zocht een kerk omdat ik dit weekend in Ede verblijf. Vandaag was ik hier voor het eerst. Ondanks dat het een grote gemeente is, voel ik mij welkom! De sfeer is ongedwongen en de verkondiging vond ik heel helder!”

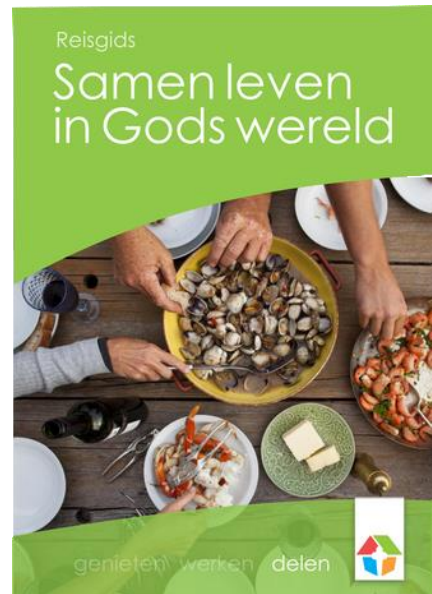
Lianne van Hell, eind 40-er, uit Stolwijk

## 3. MISSIONAIRE GEMEENTE ONTWIKKELING

### INLEIDING

#### EEN AFSLUITEND JAAR

2018 was voor ons een jaar van verandering, van transitie. Ons laatste jaar als team. We hebben teruggekeken op de vruchten van de afgelopen jaren: twee series van drie thema's die we hebben mogen ontwikkelen ten dienste van gemeenten. Als eerste de serie 'Samen Gods missie ontdekken' met de drieslag 'Luisteren', 'Zoeken' en 'Volgen'. Vervolgens de serie 'Samen leven in Gods wereld' met de drieslag 'Genieten', 'Werken' en 'Delen'. Het laatste deel is in het voorjaar op de AV gepresenteerd. We merken dat deze missionaire thema's doorgesijpeld zijn in gemeenten, dat missionair gemeente zijn niet meer iets nieuws is, maar in veel gemeenten onderdeel is van de manier waarop gemeenten gemeente zijn. Daar zijn we blij mee!



Tegelijk heeft een groot deel van dit jaar in het teken gestaan van integreren van de goede dingen uit Missionaire Gemeente Ontwikkeling in de nieuwe poten van ABC en Unie: het regiowerk en het Baptisten Seminarium. Intussen is het meeste goed ondergebracht. De eerste contacten met gemeenten, verbinden van gemeenten met elkaar en contacten met migrantengemeenten heeft plek gekregen in de regio's. Gemeentestichting en pionieren wordt geïntegreerd in de regio's, waardoor dit nog dichterbij gemeenten kan komen. Permanente Educatie en interim-voorgangers worden volledig geïntegreerd in het Baptisten Seminarium, het verslag van deze beide vindt u dan ook in hoofdstuk 4 'Theologische Vorming'. Onder de vlag van Blijven Leren worden de (langdurige) begeleiding van gemeenten, advies, trainings- en coachingstrajecten ondergebracht bij het Seminarium. Het jongerenwerk gaat verbonden worden met de regio's; hoe is nog niet precies duidelijk.

We zijn blij dat we vanuit Missionaire Gemeente Ontwikkeling met en voor gemeenten hebben kunnen werken en zien ernaar uit dat we dit kunnen blijven doen op een manier waarop we nog dichterbij u en uw gemeente kunnen staan.

#### 2018 IN CIJFERS

- Met 95% van de gemeenten is contact geweest, variërend van e-mailcontact tot een langdurig begeleidingsproces.
- In de regio West-Nederland werd een gezamenlijke pilot 'Regiowerken' met ABC gestart. Vijf nieuwe intervisiegroepen van voorgangers zijn gevormd.

- Zeven gemeenten hebben gebruik gemaakt van een interim-voorganger of een langdurig coachingstraject. Drie interim-voorgangers namen afscheid dit jaar. Meer informatie hierover is te vinden bij Theologische Vorming.
- In de serie 'Samen leven in Gods wereld' kwam het derde en laatste deel uit over 'delen', met zeven thema's naar aanleiding van maaltijdverhalen uit het Evangelie van Lucas. 289 boeken 'Delen' zijn besteld, 113 boeken 'Werken' en 70 'Genieten'.
- Een nieuwe mentorgroep pionieren en gemeentestichting startte met zeven deelnemers vanuit Unie- en ABC-gemeenten: uit Amsterdam, Deventer, Elst, Eindhoven, Oss, Vianen, Utrecht, onder leiding van coördinator Oeds Blok en twee nieuwe mentoren, Dirk-Jan Horjus en Jan Wolsheimer.
- Vijf pioniers of pioniersteams werden begeleid: Buurtkerk Arnhem De Geitenkamp, Bless Oude Noorden, De Sjoelplaats Brunssum-Centrum en KenHem Ede. Met drie gemeenten werd opgetrokken rondom het thema 'Bestaande gemeente en nieuwe vormen van kerk-zijn'.
- Aan de tweedaagse Pioniersreis over missionair gemeente-zijn en nieuwe vormen deden vijftien leidinggevendenden mee vanuit Unie- en ABC-gemeenten. De reis ging langs de Buurtkerk Soesterkwartier, KenHem in Ede, Stadsklooster Arnhem en Buurtkerk De Geitenkamp Arnhem.

## DOELEN

### DEZE DOELEN HEBBEN WE BEREIKT

In het jaarplan maken we gebruik van vier thema's: Verdiepen, Verruimen, Verfrissen en Verbinden. Hieronder leest u hoe we aan deze vier thema's vorm hebben gegeven in 2018.

#### VERDIEPEN

- Het laatste deel in de themaserie 'Samen leven in Gods wereld' is uitgegeven.
- Zeven gemeenten zijn begeleid middels een interim-voorganger of langdurig coachingstraject. Zie de informatie daar.
- Dit jaar zijn ruim veertig gemeenten vanuit verschillende expertises begeleid (klankbord, coaching, procesbegeleiding en training). Thema's waren o.a.: missionair gemeente-zijn, leiderschap, beroepingswerk, jongeren- en kinderwerk, ethische thema's, vertrouwenspersonen en Veilige Gemeente, conflicten en tucht, financiën en zending en diaconaat.
- Verschillende medewerkers geven als vakdocent onderwijs aan het Baptisten Seminarium en hebben meegedacht over en participeren in de ontwikkeling van het nieuwe curriculum van het Baptisten Seminarium: Oeds Blok, gemeentestichting en pionierend leiderschap; Ingeborg Janssen, gemeenteopbouw en gemeentepraktijken, en Hans Riphagen, liturgiek, doing theology en spiritueel liturgische vorming. Zo versterken onderwijs en praktijk elkaar.

- Permanente Educatie is verder ontwikkeld samen met Theologische Vorming, zie de informatie daar.

## VERRUIMEN

- Project Groentjes: een toolbox intergeneratieve gemeente is beschikbaar op de website. Daarnaast is er een spin-off gekomen door een publicatie in het blad Ideaz van Missie Nederland.
- Migrant- en internationale gemeenten: Albrecht Boerrigter is naar de jaarvergadering van de International Baptist Convention geweest.
- In samenwerking met het Seminarium en de McClendon Chair is Onderzoekszin ontwikkeld. Zie verder 'Uitgelicht'.

## VERFRISSEN

- Gesprek en bezinning over nieuwe verfrissende vormen van gemeente-zijn en missie werden aangewakkerd door de tweedaagse Pioniersreis. Hierin groeide verbinding tussen leidinggevenden uit Unie- en ABC-gemeenten.
- Internationaal was er verbinding met baptisten in Engeland bij de Incarnate House Party over discipelschap en missie. Verder bracht de stuurgroep van de European Baptist Federation, onder ander met de coördinator churchplanting, een bezoek aan Arnhem De Geitenkamp. Er werden relaties gelegd en plannen gemaakt om te zoeken naar meer Europese samenwerking rondom pionierende missie.
- Oeds Blok, Dirk-Jan Horjus en Jan Wolsheimer ontwikkelen met behulp van de mentorgroep gemeentestichting en pionieren die in 2018 is gestart een format voor mentoraat voor pionieren en gemeentestichting in de regio's. Zo kunnen pioniers met ervaring ook mentor worden voor nieuwe pioniers in de regio's.

## VERBINDEN

- Netwerken in de regio zijn versterkt middels regiocoördinatie in het Noorden en Westen. Hierin is volop samengewerkt met en gebruik gemaakt van de expertise van ABC. Jur Kruizinga en Anne de Vries hebben afscheid genomen als regiocoördinatoren in Noord-Nederland. Michiel de Nooijer en Peter Koobs (ABC) werken volop samen. Er zijn gezamenlijke voorgangersontmoetingen en een goed bezochte Regiodag. In West-Nederland zijn twee regio's actief waarin Ingeborg Janssen en Gerard van der Schee (ABC) samen de regiocoördinatie opgestart hebben. Goed om te merken dat gemeenten en voorgangers hiervoor open stonden. Gezamenlijk zijn verschillende Unie- en ABC-gemeenten bezocht om zo meer feeling te krijgen met elkaars cultuur.
- Er is volop genetwerkt door het MGO-team in verschillende netwerken rond gemeenteontwikkeling, pionieren en jongerenwerk.
- Ingeborg Janssen is vanaf september voorzitter van de Mission Core Group van de European Baptist Federation en daarmee ook lid van de EBF Executive.



## DIT IS ANDERS GEGAAN

- Er is besloten geen nieuwe themaserie op te zetten. Enerzijds omdat de zes delen die uitgegeven zijn nog goed bruikbaar zijn en om gemeenten de gelegenheid te geven de materialen die zij nog niet gebruikt hebben alsnog te gebruiken en de vrucht daarvan te plukken. Daarnaast omdat dit het laatste MGO-jaar was en omdat veel gemeenten niet meer kiezen voor een jaarthema.
- Ronald van den Oever is vanaf september 2018 ziek en daarom is de informatie over jongerenwerk in dit verslag beperkt.
- Een Missionair Café in Waarden (bij Woerden) ging niet door omdat er niet genoeg belangstelling voor was. In juni 2019 staat een nieuw Missionair Café gepland in het gerenoveerde gebouw van de Baptistengemeente Rotterdam-Centrum.

## UITGELICHT

### ONDERZOEKSZIN: VERBONDENHEID EN INCLUSIEF GEMEENTE ZIJN (SAMEN MET THEOLOGISCHE VORMING)

Eerder vermeldden we dat we meer oog en aandacht willen hebben voor de veranderingen die in gemeenten plaatsvinden op het snijvlak met de cultuur, door middel van praktijkonderzoeken. We hebben dat toen aangekondigd met het begrip 'onderzoekszin'. Daarmee bedoelen we 'zin' of 'enthousiasme' voor het doen van onderzoek, omdat we daardoor nieuwe dingen leren! We doelen op een proces waarin

Item	Value 1	Value 2
GEDEELTE GECOP	300	
LITURGIE		
4 SPIRITUELE WORTELING	190	
KRIMPENDE GEMEENTE	11.10	910
7 VERVOLGDE KERK	270	
TOERUSTING**	580	3070
6 VERWACHTING L. SCHAP	710	840
5 BOLLLEN	700	820
2	560	1480
7 CONCLIAARITEIT	570	620

we scherper en langer leren kijken naar kerkelijke praktijken om te duiden wat er gebeurt, wat het betekent (ook theologisch) en hoe we daarop kunnen reageren. Ofwel, onderzoek als een proces van leren, van discipelschap, door te kijken en te oefenen. Hans Riphagen heeft in 2018 een visie neergelegd en een richting waarop dat onderzoek zich in de komende jaren zou moeten gaan richten. Dat heeft geresulteerd in een plan om vanuit de McClendon Chair onderzoek te gaan doen naar veranderende vormen van verbinding in de gemeente. In het jaarverslag van Theologische Vorming leest u nog iets meer over deze inhoudelijke lijn. In de komende jaren hopen we verschillende onderzoeken te laten doen en begeleiden, waarin studenten, docenten, regiocoördinatoren, maar ook mensen uit de praktijk samen betrokken zijn om tot kennis, reflectie en nieuwe experimenten te komen rondom dit thema.

*De foto laat deel van ons brainstormproces zien, waarin we steeds diverse relevante thema's bespraken.*

## TWEEDAAGSE PIONIERSREIS LANGS NIEUWE VORMEN VAN KERK-ZIJN

In het kader van de samenwerking tussen Unie en ABC gingen vijftien Unie- en ABC-voorgangers en -gemeenteleden met elkaar op reis langs verschillende pioniersinitiatieven.

Gretha Simonse vertelt: "Op verschillende momenten delen we als groep onze eigen ervaringen van de dag en gaan we de uitdaging aan met onze eigen observaties en vragen. We leren dat we de verbinding mogen zoeken, dat we als Jezus mogen leven in het alledaagse, en dat het mag schuren als we overwegen mee te doen aan wijkactiviteiten waar we misschien vroeger van dachten: dat past ons niet. We ontdekken (opnieuw) dat we God mogen zoeken op de plekken waar we al komen en dat we ontspannen relaties aan kunnen gaan. Luisteren... luisteren... en van daaruit aansluiten en Jezus' Koninkrijk gestalte geven! Dat knopen we in onze oren."



## TEAM MISSIONAIRE GEMEENTE ONTWIKKELING



Teamfoto: Ronald van den Oever (jeugdwerk), Oeds Blok (gemeentestichting), Ingeborg Janssen (gemeenteontwikkeling/interim-voorgangers/regiocoördinatie), Albrecht Boerrigter (teamleider en Algemeen Secretaris) en Hans Riphagen (zending en diaconaat).

# GEMEENTE IN BEELD: HAULERWIJK

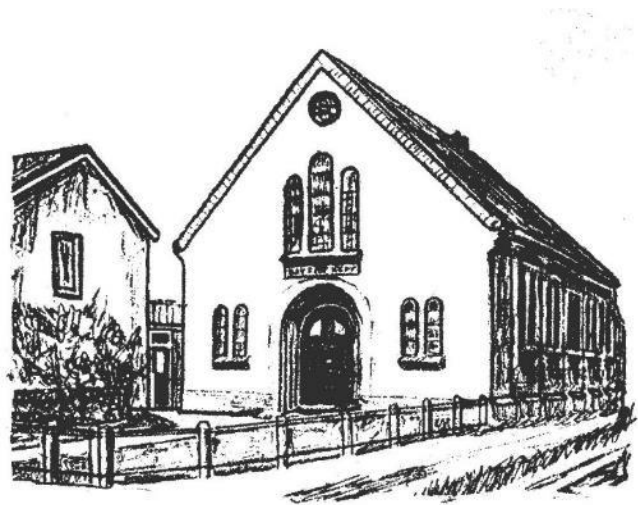
## 'BAPTISTENGEMEENTE IN HAULERWIJK ZIET EINDE NADEREN'

Toch wel een provocerende kop in de regionale krant. Na 140 jaar lijkt het dat we als Baptistengemeente geen bestaansrecht meer hebben.

In 2003 vierden we ons 125-jarig bestaan en leek alles erop te wijzen dat we als gemeente een mooie toekomst tegemoet gingen en dat werd het ook; de Alpha-cursussen hadden een positieve invloed op onze gemeentegroei en de samenwerking met de andere kerken in ons dorp was uitstekend.

En dan wordt in 2017 zichtbaar dat er een dalende lijn in zit; de diensten worden minder bezocht en dat loopt zo dramatisch terug dat we eind 2018 hebben besloten om per 1 januari 2019 te stoppen met de wekelijkse diensten.

Wel bleef de behoefte bestaan om elkaar de eerste zondag van de maand te blijven ontmoeten en het Avondmaal te vieren. Zodoende hebben we ook voldoende tijd om te besluiten wat er met de gebouwen moet gebeuren. De overige zondagen kunnen de leden benutten om te zoeken naar een ander geestelijk onderdak, vertellen Berend Leistra, voorzitter, en Evieta Hurman, secretaris van de gemeente.



## REACTIE GEMEENTELEDEN

Fredi Groeneveld kijkt met een warm gevoel terug op haar lidmaatschap van de gemeente. Het er zijn voor elkaar was altijd belangrijk en zij heeft een soort van rouwperiode doorgemaakt toen het besluit om te stoppen werd genomen.

Joop Groeneveld vertelt dat de gemeente sterk verbonden is geweest met de dorpsgemeenschap. Heel veel Haulerwijksters hadden wel een lijntje met de zondagsschool (honderd kinderen) en de zondagavondjeugd. Met dankbaarheid kunnen we daarop terugzien, evenals op de vakantiebijbelweken, de kerstnachtsdiensten en de stille week-vieringen.

Voorzitter Leistra benadrukt nog dat er eind zomer 2019 een evaluatie plaatsvindt. "Mocht alles dan nog niet goed zijn afgerond, dan kunnen we daarvoor nog zoveel tijd nemen als nodig is."

Zolang kan ook het bord dat voorin de kerkzaal hangt er blijven:

**Doch wij prediken Christus, de gekruisigde!**



# 4. THEOLOGISCHE VORMING

## NIEUW CURRICULUM VAN START

Op vrijdagavond 7 september 2018 vierden we in een bomvolle kerkzaal van het Baptist House met docenten, huidige studenten, oud-studenten en vele belangstellenden het zestigjarig bestaan van ons Baptisten Seminarium. Diezelfde middag was, na jaren van voorbereiding, de nieuwe gemeenschappelijke minor 'Missionair Leiderschap' voor hbo-studenten van start gegaan met studenten van de Christelijke Hogescholen in Ede en Zwolle en het Evangelisch College in Zwijndrecht met maar liefst vijftien studenten. Daarnaast startte eind september de nieuwe tweejarige sprekersroute die we samen met het Evangelisch College vormgeven in Amsterdam, met maar liefst 28 studenten. Ook werd op 19 november de eerste McClendon Lecture gehouden in het Baptist House. Zomaar drie hoogtepunten in een bruisend seminariumjaar. Een ander hoogtepunt was de instemming van de Algemene Leden Vergadering van ABC Gemeenten om aan te sluiten bij het Seminarium voor de opleiding van hun voorgangers. In dat kader werd Hans Wulffraat, CAMA-voorganger, CHE-docent en voorzitter van het COTA, toegevoegd aan het docententeam en ds. Arno van Engelenburg, voorganger van de ABC-gemeente in Grootebroek (NH), als lid van de Opleidingsraad.

## 2018 IN CIJFERS

- 12 nieuwe studenten aan Seminarium
- 28 nieuwe studenten in sprekersroute (combi met Evangelisch College)
- 10 studenten uitgeschreven (onder wie 8 die de studie hebben afgerond)
- 8 diploma's uitgedeeld
- 1 getuigschrift sprekersroute uitgereikt
- 3 (oud-)studenten als voorganger benoemd in een gemeente
- 6 teamleden Theologische Vorming, bijgestaan door 10 ondersteunende docenten
- 13 promovendi begeleid door Henk Bakker
- 14 gemeenten voorzien van 13 studenten rondom seminariumzondagen
- 1 promotie afgerond aan de Vrije Universiteit (VU); 2 Master-scripties (VU)
- 19 stagiaires in 19 gemeenten
- 1 duaal leertraject in 2 gemeenten
- 5 supervisie-trajecten

## DOELEN

### DEZE DOELEN HEBBEN WE BEREIKT

- Besloten is dat Permanente Educatie (PE) verbonden wordt met de rechtspositie van de voorganger. Voorgangers zijn begeleid in het maken van hun PE-plan en de gesprekken over hun PE-plan met hun raad.

- We zijn na een proces van jaren nu dan echt van start gegaan met de nieuwe minor met maar liefst vijftien minorstudenten, waarbij het accent meer is komen te liggen op de uitwerking van het Missio Deï-gedachtegoed in ieder vak dat wordt aangeboden.
- Met de installatie van de McClendon Chair is op de VU ook een éénjarige McClendon Master-opleiding van start gegaan. Momenteel volgen enkele studenten de vakken. Inhoudelijk biedt deze éénjarige Master twee vakken (samen 12 ec.) die de evangelische en baptistische theologie behandelen. Daarbij komen de stage en de Master-scriptie die door het Baptist House begeleid kunnen worden. Bovendien kunnen studenten die dat willen nog een keuzevak en een seminar op de studie van het baptisme richten.
- Via seminariumzondagen en duale trajecten zijn de banden tussen studenten en gemeenten onderhouden en verder versterkt.
- Onderzoek doorontwikkeling praktische theologie en onderzoekszin algemeen is uitgevoerd door Hans Riphagen, die hier een uitgebreid conclusiedocument over heeft geschreven.
- Op 19 november is een internationaal symposium georganiseerd namens de McClendon Chair in samenwerking met IBTSC.
- In juni is de docentenconferentie van de EBF bezocht en in juli de theologische commissies van de VU.
- De pilot dual leren is afgerond en wordt op basis van de evaluatie nu voortgezet. Waar mogelijk zullen met name studenten in de post-hbo- en post-academische routes hun studie dual voortzetten en afronden.

### DIT IS (NOG) IN ONTWIKKELING

- Archiefmateriaal inventariseren en beschikbaar maken voor onderzoek.
- Onderzoekslijnen McClendon Chair implementeren.

### PLANNEN VOOR DE NABIJE TOEKOMST

- Permanente Educatie verder uitbouwen en financieel op eigen benen zetten.
- Integratie van 'Blijven Leren', de voormalige gemeentebegeleidingspoot van MGO, in Theologische Vorming.
- Opzetten onderzoeksprogramma 'Baptistic & evangelical practices: belonging and inclusion in a network society' (voorlopige werktitel).
- Het nieuwe curriculum monitoren, evalueren en verbeteren.

### UITGELICHT

### NIEUW DEELTJE BAPTISTICA REEKS

Tijdens de opening van het zestigste collegejaar werd het eerste exemplaar van het dertiende deel van de Baptistica Reeks uitgereikt aan oud-docent Eduard Groen. 'Gelovigen in de gemeente' vat het onderzoek van onderwijscoördinator en docent Marijn Vlasblom samen en bundelt reacties op een aantal opmerkelijke bevindingen in zijn onderzoek. Hiervoor ging hij in 2017 op onderzoek naar de betekenis van de gemeente voor het alledaagse geloof van baptisten. Zijn ontdekkingen waren voor collega's herkenbaar, verrassend of ronduit verontrustend. Moeten baptisten hun ecclesiologie herzien? Tijdens een voorproefje van het deel op de voorjaars-AV werd al wel helder dat veel afgevaardigden zich herkenden in de uitkomsten van het onderzoek en hier ook uitdagingen voor de lokale gemeente zien.



### GYPSY SMITH SCHOOL

Sinds 2010 geven jaarlijks in november twee docenten vanuit Nederland les aan de Gypsy Smith School voor Roma-voorgangers in Boekarest, Roemenië. Van 10 tot 17 november 2018 gaven de predikanten Thijs Tichelaar en Douwe Visser les over respectievelijk hermeneutiek en de gelijkenissen van Jezus. Voor een verslag zie <https://baptisten.nl/16-nieuws/baptisten-seminarium/1028-les-culturen-ontmoeten-elkaar-in-boekarest>.

### BREUKEN EN BRUGGEN

Sinds 2012 draaien we als baptisten mee in het programma Breuken en Bruggen (Bridging Gaps) van de VU, waarmee studenten uit andere continenten drie maanden hier verblijven en studeren. Jaarlijks begeleidt één van onze docenten een student en tevens steunen we als Unie financieel één van de (baptisten)studenten. Dit jaar was dit Naw Paw uit Myanmar. Naast haar studie, begeleid door Henk Bakker en Laura Dijkhuizen, bezocht zij de gemeenten Amersfoort, Heemskerk, Utrecht de Rank en Kampen, die haar verblijf financieel mede mogelijk maakten. Zie verder <https://baptisten.nl/16-nieuws/baptisten-seminarium/1037-breuken-en-bruggen-naw-paw-geslaagd>.

### MCCLENDON CHAIR

#### INTERPRETEREND LEIDERSCHAP

De Unie heeft een voltijds leerstoel aan de Vrije Universiteit, geleid door prof. dr. Henk Bakker. Onder deze McClendon Chair wordt onderzoek gedaan naar baptistische en evangelicale theologie, met als speerpunt 'interpretive leadership' (interpreterend of gidsend leiderschap), wat zich richt op de vraag hoe geestelijk leiderschap (binnen en buiten kerken) groepen gelovigen voedt, begeleidt en ondersteunt door interpretatieve kwaliteit. Leiderschap is in dit opzicht een hermeneutische vaardigheid, omdat tenminste vier antennes open staan: het lezen van de Schrift, het lezen van de geloofsgemeenschap, het lezen van de tijd en het lezen van

zichzelf. Waar deze vier bijeenkomen, gegrond in hoogwaardige en weerbare kennis, is sprake van 'interpretive leadership'. Baptistengemeenten hebben dit type leiderschap nodig. Het vormt dan ook het speerpunt in zowel ons onderwijsprogramma als in het onderzoek.

## ONDERZOEKSPROGRAMMA

2018 was een jaar van transitie: van afronding van het vorige onderzoeksprogramma (rondom de Geschiedenis, identiteit en theologie van het baptisme) naar het in de steigers zetten van het onderzoek onder de McClendon Chair. Daarin is gezocht naar thematiek die van belang is voor de theologie in Nederland, alsmede voor baptistengemeenten. De McClendon Chair stuurt onder meer de volgende onderzoeken aan: (1) 'interpretive leadership' met oog op waarden als 'belonging & inclusion' (zie hieronder); (2) 'interpretive leadership' met oog op gebruik van martelaarsteksten binnen de vijf hoofdreligies in deze tijd; (3) het begeleiden van promovendi in onderzoek en het ondersteunen van academische publicaties door vakgenoten (twee keer per jaar een kenniskring-middag op het Baptist House).

## UITGELICHT: ONDERZOEKSPROGRAMMA VERBONDENHEID EN INCLUSIE

In het jaarverslag van MGO leest u over een proces dat is afgerond in 2018 rondom 'onderzoekszin'; oftewel, enthousiasme of 'zin' om in de gemeentelijke praktijk onderzoek te doen, te leren, te duiden wat er gebeurt en te oefenen in het zo getrouw mogelijk vormgeven van het gemeentelijke werk. Een visiedocument geschreven door Hans Riphagen heeft geresulteerd in een plan om de komende jaren vanuit de McClendon Chair onderzoek te gaan doen naar veranderende vormen van verbinding in de gemeente.

De keuze voor het thema 'verbondenheid en inclusief gemeente-zijn in de netwerksamenleving' is ingegeven vanuit een groot aantal gesprekken. Het kwam onder andere naar voren in een workshop op de voorjaars-AV van 2018, waarin we met vijftien gemeenteleden spraken over belangrijke gidsvragen voor de toekomst. Vraagstukken rondom generaties, maar ook de (on)houdbaarheid van een verenigingsmodel van kerk-zijn dienen zich aan bij de gemeenten en vragen om antwoord. We zien dat vormen en structuren die altijd gewerkt hebben, zoals kringen, de gemeentelijke Bijbelstudie en zelfs de gemeentevergadering onder druk staan. Nieuwe pioniers-initiatieven experimenteren met andere structuren van verbondenheid, maar ook in bestaande gemeenten verschuift de norm. Waar verbondenheid in het verleden vanzelfsprekend en langdurig was, zien we dat verbondenheid steeds meer een keuze is geworden die steeds opnieuw moet worden gemaakt. We zijn benieuwd welke nieuwe vormen van verbondenheid ontstaan – en wat wel en niet werkt. Waar liggen de grenzen van de gemeenschap? Wie horen er wel en niet bij? En ook: welke rol speelt het leiderschap, welke weg wordt gewezen als het gaat over de verbondenheid? In de komende jaren hopen we verschillende onderzoeken te laten doen en begeleiden, waarin studenten, docenten en regiocoördinatoren, maar ook mensen uit de praktijk samen betrokken zijn om tot kennis, reflectie en nieuwe experimenten te komen rondom dit thema.



## LIVED LEADERSHIP

Op 19 november 2018 vond op het Baptist House de eerste McClendon Lecture plaats, met als hoofdspreker dr. Reggie Williams (Chicago), en dr. Nancey Murphy (Los Angeles) en Godian Ejiogu (Amsterdam) als respondenten. Het thema van de dag was 'Lived Leadership: Lessons from Martin Luther King'. Vijftig jaar na de dood van Martin Luther King maakte Williams de balans op over burgerrechten, gelijkheid en discriminatie. Niet alleen King, maar ook Dietrich Bonhoeffer kwam ter sprake. De 'spin-off' van de dag was intens en meer dan de moeite waard. Het Seminarium wil de McClendon Lectures tweejaarlijks organiseren en de relevantie van theologiebeoefening en geloof voor hedendaagse vraagstukken aan de orde stellen.

## SAMENWERKING MGO

### PERMANENTE EDUCATIE

Permanente Educatie (PE) begint langzaam te landen bij voorgangers en gemeenten. In gesprekken wordt duidelijk dat vrijwel alle voorgangers iets in Permanente Educatie doen. De stap om dit ook te registreren is groot; daarom is dit proces vereenvoudigd. Er is een inventarisatie gemaakt van welke voorgangers deelnemen aan intervisie. Goed om te zien dat het grootste deel van vooral de voorgangers onder de 55 hier aan deelnemen. Regelmatig wordt op de website het aanbod van PE bijgewerkt. Er wordt zowel aangehaakt bij de modules van de nieuwe minor van het Seminarium als gebruikgemaakt van aanbod van buiten de Unie.

### INTERIM-VOORGANGERS

Het team van interim-voorgangers is zich blijven ontwikkelen door middel van vier intervisiebijeenkomsten waarin casuïstiek centraal stond. Ook werd een gezamenlijke studiedag gehouden op 18 mei met Arend Ardon over het thema 'verandering en vernieuwing'.

Er wordt met vreugde en effect gewerkt in verschillende gemeenten. Wel valt op dat er dit jaar vanuit gemeenten minder beroep is gedaan op de inzet van de interim-voorgangers.








- Jaap Ketelaar was werkzaam in Alblasserdam, bij de evangelische gemeente Jozua.
- Jan Martin Berghuis ondersteunde de BG Arnhem-Zuid 'De Ontmoeting' in hun vacante periode en in afwachting van de nieuwe voorganger. Als interim-voorganger is hij nu verbonden aan BG Hoogeveen De Schutse.
- Marco de Vos startte als interim-voorganger in BG Emmen De Bron. Op 30 september deed hij daar samen met zijn vrouw Marianne Lenten intrede als voorganger en pastoraal werker.
- George v.d. Hoff rondde zijn interimwerk voor de BG Zetten af.
- Gijs Lammert van Bueren zette zijn werk als interim-voorganger voort in de International Baptist Church in Eindhoven.
- Jur Kruizinga adviseerde en steunde verschillende gemeenten in de noordelijke provincies en was als interim-voorganger werkzaam in de BG Zwolle. Hij beëindigde zijn werk daar (met de komst van de nieuwe voorganger in Zwolle, Aernout de Jong).

Jur Kruizinga, Gerry de Vries en Arjan Treuren, allen vanaf de start betrokken, stopten dit jaar als interim-voorganger.

Ingeborg Janssen en Wout Huizing coördineren de activiteiten van dit team en zijn eindverantwoordelijk voor de (bij)scholing. Een aantal interim-voorgangers ontving op 18 mei een certificaat voor hun deelname aan drie lesmodules in de afgelopen drie jaar.

Het team zoekt naar uitbreiding en wil zich nadrukkelijk ook beschikbaar stellen voor ABC-gemeenten.

## TEAM THEOLOGISCHE VORMING

	<p>Prof. dr. Henk Bakker Hoogleraar McClendon Chair for baptistic and evangelical theologies aan de VU, docent pionierend leiderschap.</p>
	<p>Drs. Teun van der Leer Rector en docent baptistica, ecclesiologie, liturgiek en homiletiek.</p>
	<p>Drs. Wout Huizing Stagebegeleiding en supervisie studenten en voorgangers, docent spiritueel liturgische vorming.</p>
	<p>Drs. Daniël Drost Onderzoeker en docent doing theology, systematische theologie, vrijkerkelijke ecclesiologie en gemeentepraktijken.</p>
	<p>Marijn Vlasblom Onderwijscoördinator, docent missie in context.</p>
	<p>Hans Riphagen Docent praktische theologie, doing theology en spiritueel liturgische vorming en coördinator onderzoek.</p>
	<p>Hans Wulffraat Pastor pastorum, begeleiding voorgangers.</p>

## BIJLAGEN OP DE WEBSITE

- Bijlage 2: [Publicaties en lezingen door docenten](#)
- Bijlage 3: [Overzicht stagiairs en begeleiders](#)
- Bijlage 4: [Overzicht leden Opleidingsraad, Werkveldcommissie, Studentenraad en OKBI](#)
- Bijlage 5: [Uurdocenten](#)

# GEMEENTE IN BEELD: LELYSTAD

## SAMENVATTING VAN HET GEMEENTELIJK JAAR

We startten 2018 met een nieuwjaarsbrunch aansluitend op de eerste zondagse dienst van het nieuwe jaar. Een goed begin voor wat verder ook overwegend een goed en gezegend jaar was. Naar elkaar omzien is een belangrijk beginsel in onze gemeente. Dit doen we onder meer in de kringen, maar bijvoorbeeld ook gemeentebreed door gebedspunten met elkaar te delen via website en e-mail. Met de groei van de gemeente in de afgelopen jaren groeit tevens de uitdaging om elkaar in het oog te houden.

## KINDEREN EN JONGEREN

Onze gemeente is gezegend met een groot aantal kinderen en jongeren. Er is elke zondagochtend tijdens de dienst crèche en zondagsschool, en eens in de maand jeugdcatechese voor de twaalf- tot vijftienjarigen. Op vrijdagavond is er jeugdavond, Beejee genoemd. In het najaar ging de jeugd op kamp. In de herfstvakantie was er het VakantieBijbelFeest waar deze keer drie 'Ik ben...'-uitspraken van Jezus centraal stonden.

## GEMEENTEBIJBELSTUDIE EN INLOOPOCHTEND

Sinds enige tijd hebben we een maandelijkse gemeentebijbelstudie, waarin dieper op een bijbelboek of thema in wordt gegaan. Ook is er elke maand een zangmiddag en een bijeenkomst van Vrouwencontact. Redelijk nieuw is een Israëlgroep die onze betrokkenheid als gemeente bij het volk van God onder de aandacht houdt. Op donderdag is er een inloopochtend, waar mensen welkom zijn voor een kop koffie, een spelletje of een gesprek. Toen eind 2015 een grote groep vluchtelingen in een noodopvang vlak bij ons kerkgebouw neerstreek, hebben we deze ochtenden ingesteld. Dit leidde tot een goed contact met een grote groep Iraanse vluchtelingen, van wie we uiteindelijk ook een flink aantal mochten dopen. De noodopvang is alweer verleden tijd, maar de inloopochtend is gebleven.

## VEEL INTERKERKELIJK CONTACT

In Lelystad is er veel contact tussen de kerken onderling, zowel via de voorgangers als via het Platform Lelystadse Kerken (PLEK). Er wordt ook concreet samengewerkt, zoals in de diaconale stichting IDO, tijdens de jaarlijkse Week van Gebed en in het samen invulling geven aan diensten in de verschillende verzorgingshuizen in de stad. Op paasmorgen brengen vertegenwoordigers van de verschillende kerken een paaskaars naar elkaar toe.

*Foto: De avondmaalstafel op Goede Vrijdag 2018.*

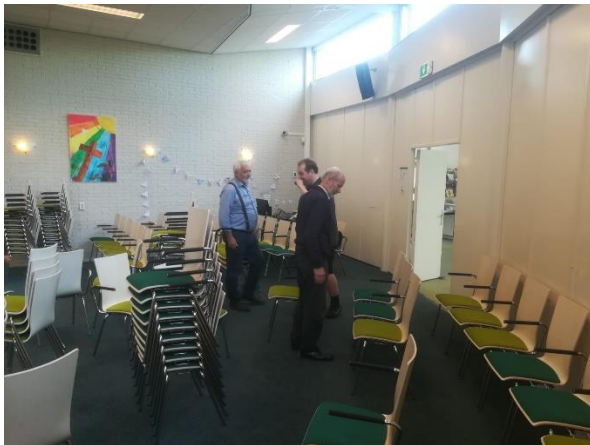


### UITGELICHT: ESTHER-PROJECT

Zoals in de meeste gemeenten gebruikelijk is, zijn de groepen van onze zondagsschool ingedeeld op leeftijd. In het voorjaar van 2018 ging het eens helemaal anders tijdens een project over Esther. Vier weken lang hoorden de kinderen delen van het Bijbelverhaal en maakten ze daar verwerkingen bij; daarna bereidden ze zes weken lang een voorstelling voor, in een taak naar keuze. Zo speelden sommige kinderen mee in het toneelstuk, maakten andere het decor en zorgden weer andere voor de communicatie ... Door op deze manier de verschillende talenten van de kinderen in te zetten, kwam het tot een spetterende uitvoering in een gezinsdienst vlak voor de zomervakantie.

### UITGELICHT: NIEUWE STOELN

Na de brand in ons gebouw, ruim dertien jaar geleden, kregen we stoelen van onze broeders en zusters uit de Gereformeerde Kerk. We hebben daar sindsdien dankbaar gebruik van gemaakt, maar nu was het echt tijd voor nieuwe stoelen. Een zegen dat we met elkaar de financiën bij elkaar konden krijgen om die aan te schaffen.



### UITGELICHT: PREKENSERIE EN AVONDGEBED

In het najaar verzorgden vier sprekers uit de eigen gemeente voor het eerst een preken-serie die zij gezamenlijk voorbereidden. Zij preekten vier achtereenvolgende zondagen over het thema 'herderschap', ieder vanuit een andere invalshoek. De serie werd afgesloten met een Avondgebed: een avonddienst bestaande uit samenzang, stilte en gebed, terwijl ondertussen de aanwezigen naar een andere ruimte konden lopen om gebed te vragen. Het werd echt een bijzondere avond. In 2019 zetten we deze combinatie van preken-serie en Avondgebed voort.

### EVARING VAN GEMEENTELEDEN

"2018 stond voor ons in het teken van ziekte, een burn-out, ontslag en het overlijden van onze (schoon)moeder. Een heftig jaar, waarin we ervoeren wat het is om onderdeel uit te maken van een gemeente. Het was bemoedigend om praktische steun en kaartjes van gemeenteleden te ontvangen en bezoek van de voorganger te krijgen. Daardoor

kijken we ondanks alles terug op een waardevolle periode waarin we ons gesteund voelden door broeders en zusters en ons gedragen wisten door onze Hemelse Vader.”

Asaf en Sarah de Keijzer

### MIJN GEMEENTE IS ...

“Mijn gemeente is gezellig. Er heerst een ongedwongen sfeer en iedereen is gelijkwaardig. Je mag komen zoals je bent!”

Maartje Zwier (25 jaar)

“Mijn gemeente is een warme en hartelijke gemeente, waarin je op een goede manier je geloof kunt beleven en waarin alle leeftijdscategorieën ruim vertegenwoordigd zijn. Ik ben zo gelukkig om sinds de eerste schreeuw, nu circa veertig jaar geleden, lid van deze gemeente te mogen zijn en heb ontdekt dat we een rijk gezegende gemeente zijn, ondanks dat we veel beleefd hebben, waarbij je weleens dacht: had onze Vader dat nu niet kunnen voorkomen? Zoals twee branden, waarbij echter toch ook weer het samen gemeente-zijn ten volle tot uiting kwam. Onze gemeente is een gewone gemeente, die uit gewone mensen bestaat, maar waar je naast de liefde van God de warmte en hartelijkheid van je zusters en broeders ervaart.”

Herman Prins (82 jaar)

# 5. ONDERSTEUNEND BUREAU

## INLEIDING

Het Ondersteunend bureau van de Unie van Baptistengemeenten in Nederland is samen met het Baptisten Seminarium gehuisvest in de Herdenkingskerk, Postjesweg 150 in Amsterdam. Naast de drie gemeenten die er in het weekend hun zondagse diensten houden, is het International Baptist Theological Study center (IBTSc) onze belangrijkste partner binnen dit gebouw. In de zomer van 2018 trad Mike Pears aan als nieuwe rector voor het IBTSc. Samen met hem en de andere teamleden van IBTSc geven we kleur aan het werkklimaat binnen het Baptist House. We werken op praktisch terrein samen: onze administratrice Conny van Kooy is voor een dagdeel uitgeleend aan IBTSc om ook voor hen de financiële administratie te doen. En wij huren Marianne van Zwieten, secretaresse van het IBTSc, in om het beheer van de Herdenkingskerk voor haar rekening te nemen. Zo proberen we zo efficiënt mogelijk gebruik te maken van elkaars kwaliteiten teneinde zoveel als mogelijk goed te doen tegen zo laag mogelijke prijs.

Een belangrijke opgave voor 2018 was de voorbereiding van overeenkomsten met de Alliantie van Baptisten en CAMA gemeenten (ABC). Met de werkers van de ABC is een verkenning gestart naar mogelijke overlap in of aanvulling op elkaars werkzaamheden. Ook zijn met CAMA Zending de kansen en bedreigingen voor mogelijk samengaan van Unie en ABC verkend. Door deze verkenning leer je elkaars kwaliteiten meer zien. Boudewijn van Schoonhoven, directeur van CAMA Zending, gaf naar aanleiding van de contacten aan hoe hij die waardeert: "Wij ervaren de contacten als een omarming en handreiking. Jullie brengen ons op ideeën en laten daarmee zien dat je echt wilt samenwerken. Daar spreekt vertrouwen uit". Als we als Ondersteunend bureau aan een dergelijk klimaat van vertrouwen een bijdrage mogen leveren, dan stemt dat ons tot dankbaarheid.

De publicatieplicht samenhangend met de ANBI-regels gold voor de kerken met ingang van 1 juli 2016. Martin Baas, lid van de Unieraad, heeft in 2018 opnieuw een controle op de websites van de meeste gemeenten uitgevoerd. Jaarlijks moeten voor 1 juli de gegevens van het voorgaande jaar worden gepubliceerd. Samen met Anne Mulder, ook lid van de Unieraad, heeft hij nagedacht over een handreiking naar de penningmeesters om structureel aan deze ANBI-verplichting te voldoen.

"De contacten met gemeenten geven mij veel plezier. We doen het werk graag voor de gemeenten. Het mag ook wel eens wat meer zichtbaar zijn, wat de Unie (staf en Unieraad) allemaal voor de gemeenten doet! Want dat is best veel; dat zie ik nu nog meer vanuit de Unieraad."

Martin Baas, lid van de Unieraad

Met veel genoegen en fantastisch ondersteund door Douwe en Tineke Visser hebben we samen met vrijwilligers van Baptistengemeente Amersfoort en Baptistengemeente Zwolle tweemaal een Algemene Vergadering georganiseerd. Je krijgt in die samenwerking met de lokale gemeente een inkijkje in de betreffende gemeente.

Het bestuur van de Unie Bouw Stichting (UBS) komt nog enkele keren bij elkaar om de zaken af te ronden. De Unieraad heeft in 2018 opdracht gegeven aan een externe accountant om in het kader van de liquidatie een rapportage te maken over het verloop van die liquidatie van de UBS. Op het moment van schrijven van dit jaarverslag wordt deze rapportage afgerond.

“Het is best bijzonder dat een kleine geloofsgemeenschap als de Unie een bouwstichting heeft gehad die de gemeenten kon adviseren betreffende aankoop en verbouw van gebouwen. Het was en is voor mij een vreugde om daarbij betrokken te zijn.”

Pieter de Jager, voorzitter Unie Bouw Stichting

## 2018 IN CIJFERS

### GEMEENTEN

- 79 gemeenten met 10.071 leden op 31 december 2018
- 5 gemeenten geholpen bij het beroepingswerk
- 6 voorgangers deden intrede

### COMMUNICATIE

- 11 nieuwsbrieven en een kerstgroet digitaal verstuurd
- 4 nummers van Baptisten.nu verschenen
- 10 keer werd kopij voor gemeentebleden verzonden
- 15 keer werd een Zending aan de Gemeenten verstuurd
- 2 keer werd een mailing aan penningmeesters verstuurd
- Het boekje *Namen en Jaren* met een overzicht van alle predikanten en emeriti werd 2 keer geactualiseerd
- 681 boeken werden verkocht, waaronder 161 van diverse delen van de Baptistica Reeks en 472 boekjes uit de reeks 'Samen leven in Gods Wereld'

### ACTIVITEITEN

- 89 afgevaardigden van 39 gemeenten bij de AV in Amersfoort
- 98 afgevaardigden van 43 gemeenten bij de AV in Zwolle
- 25 emeriti en echtgenotes bezochten de emeritidag op 22 oktober
- 7 voorlopige beroepbaarstellingen en 5 algemene beroepbaarstellingen werden door het College van Beroepbaarstellingen verleend



- Namens de gemeenten hebben we deelgenomen aan diverse netwerken (onder andere Nationale Synode, Evangelische Alliantie, Missie Nederland, diverse CIO-afdelingen, Nederlands Christelijk Forum)
- 55 penningmeesters en secretarissen van gemeenten (Unie en ABC) bezochten de voor hen georganiseerde avond van de Unie op 26 januari te Zwolle en op 27 januari tijdens de Regiodag te Aalsmeer

## DOELEN

### DEZE DOELEN HEBBEN WE BEREIKT

- Er wordt meer gebruik gemaakt van social media en blogs.
- Begeleiding gemeenten bij implementatie besluit rechtspositie van de voorganger naar werknemer.
- Start van een archiveringscommissie.

### DIT IS (NOG) NIET GELUKT

- Het portaal kan zeer beperkt worden gebruikt door de gemeente. Besluit voorbereid om hier niet verder in te gaan investeren.
- Evaluatie van het regionale werk is gezien de beperkte duur van het experiment alleen intern uitgevoerd.

### PLANNEN VOOR DE NABIJE TOEKOMST

- In 2019 zal het een uitdaging worden om met geringe bekostiging van activiteiten middels contributie de dienstverlening goed op peil te houden.
- Verder zullen mogelijkheden om meer synergie te halen uit de samenwerking met ABC worden verkend (gezamenlijke communicatie, leden- en financiële administratie, etc.).

## UITGELICHT

### VOORGANGER ALS WERKNEMER

Een belangrijk onderdeel in 2018 was de uitvoering van het besluit van de AV in november 2017 om de rechtspositie van de voorganger te wijzigen naar van 'bijzondere beloner' (fiscaal) naar werknemer. Deze transitie vroeg veel aandacht. Met name broeder Anne Mulder, lid van de Unieraad, heeft hier veel tijd aan besteed. Zijn drive lag in goede zorg voor de voorganger:

“Voorgangers hebben geen gemakkelijke positie en dan ben je als geloofsgemeenschap haast verplicht om goede zorg te verlenen. Zorg bij ziekte, bij conflict, maar ook als het goed gaat. Met het werknemerschap komt er meer eenduidigheid: er is

goede begeleiding bij ziekte en doorgaande pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid." - Anne Mulder, lid van de Unieraad

## NETWERK

De eerste bijeenkomst van de Nationale Synode was in 2009. De activiteiten van de Nationale Synode eindigen in 2018/2019. Dit laatste jaar begon in november met een startbijeenkomst in de Grote Kerk in Dordrecht en eindigt op 29 mei 2019 in diezelfde kerk. Wij dragen hier samen met vertegenwoordigers van diverse kerkgenootschappen ons steentje aan bij.

"Laten we elkaar niet meer afschrijven; we hebben elkaar als gelovigen héél hard nodig. Ik ben sinds het begin betrokken bij de stuurgroep Nationale Synode en zie dit besef ook in mijn eigen kerkgenootschap (vrijgemaakte kerk, red.) groeien, het besef dat we niet zonder elkaar kunnen." - Barend Kamphuis, emeritus hoogleraar Theologische Universiteit Kampen

## MEDEWERKERS ONDERSTEUNEND BUREAU

Het team van medewerkers op het Ondersteunend bureau bestaat op dit moment uit:



Albrecht Boerrigter,  
Algemeen Secretaris



Gerdien Karssen,  
communicatie-medewerker



Conny van Kooy,  
financieel medewerker



Marianne van Zwieten,  
beheerder gebouw



Dick Stichter,  
vrijwilliger



Aaltje Stichter,  
vrijwilliger



Ina en Pieter Jager, vrijwilligers



Douwe en Tineke Visser, vrijwilligers

## BIJLAGE OP DE WEBSITE

Bijlage 6: [Gemeentestatistiek 2018](#)

## JAARVERSLAG BEWEGING NAAR BUITEN

### 2018 IN CIJFERS

Hieronder vindt u een beknopt financieel overzicht van wat we in 2018 hebben kunnen geven aan diverse projecten. Het geeft een beeld van wat we als Unie-gemeenschap 'naar buiten toe' doen. Voor een financiële verantwoording van de baten en de lasten verwijzen we naar de jaarrekening.

#### Zendingsprojecten

India – Voedselzekerheid voor Dalit-vrouwen	€ 3.000
India – Gotlam Bridge of Hope oogkliniek	€ 2.000
Kameroen – Opleiding verpleegkundigen in het Zidim Ziekenhuis	€ 1.000
Sierra Leone – Trainingsprogramma voor voorgangers in de methode van Kerk en gemeenschapsofbouw	€ 18.240
Sierra Leone – Theologische opleiding van voorgangers	€ 3.000
Breuken en bruggen – Buitenlandse studenten krijgen de kans om voor enkele maanden in Nederland te studeren	€ 5.000
Vrouwenwerk Algemeen	€ 3.000
Vrouwenwerk Wereldgebedsdag	€ 5.000
Zendingsprojecten Algemeen	€ 9.517
Gemeentestichtingsproject in Turkije (Ordu)	€ 6.900

**Totaal zendingsprojecten: € 56.657**

#### Noodfonds

Noodhulp Syrië en Libanon	€ 5.000
Noodhulp Indonesië (Lombok)	€ 3.000
Noodhulp Indonesië (Sulawesi)	€ 17.150
Noodhulp Oekraïne	€ 14.000

**Totaal noodhulp € 39.150**

#### Gemeentestichting in Nederland

Gemeenstichting – Arnhem Geitenkamp	€ 22.681
Gemeentestichting – Rotterdam Oude Noorden	€ 15.421

**Totaal gemeentestichting € 38.102**

De cijfers hierboven laten zien wat we konden geven aan verschillende projecten. Dit is alleen mogelijk doordat gemeenten en individuen bijdragen door middel van collecten, giften of directe projectbijdragen. Het streven is daarin te blijven zoeken naar goede projecten die vanuit het wereldwijde Baptistennetwerk worden aangedragen. Onze bijdrage vanuit Nederland wordt daarin zeer gewaardeerd. Via de website ([www.baptisten.nl](http://www.baptisten.nl)) en de 'projecten



van de maand' proberen we deze projecten goed voor het voetlicht te brengen en informatie beschikbaar te maken. In 2019 gaan we hierin ook samenwerken met ABC Gemeenten.

*Foto: In Libanon worden gevluchte Syrische kinderen opgevangen door een aantal betrokken Baptistengemeenten. Ze krijgen zorg, onderwijs en bovenal een veilige omgeving.*

## ENKELE ANDERE CIJFERS

- Er is in 2018 zeven keer gebruikgemaakt van het ondersteuningsfonds voor gemeentezendingen voor een totaal bedrag van € 4519,- (door gemeenten Emmeloord, Kampen (2x), Harderwijk, Ede Siloam en Ede op Doortocht (2x)).
- Vijf jongerengroepen uit gemeenten hebben gebruik gemaakt van het potje voor jeugdreizen voor een totaalbedrag van € 2100,- (Appingedam, Sneek, Zoetermeer, Noordbergum/Kollumerzwaag en Veenendaal).
- Ook de postzegels brachten weer een mooi bedrag op dankzij het trouwe werk van broeder Jacco Pranger. Totaal was de opbrengst € 2395,-.
- Twee voorgangers bezochten in het voorjaar van 2018 de EBM INTERNATIONAL Zending-conferentie. De EBMI is een belangrijke partner voor zending, die bijna dertig baptistenunies over de hele wereld verbindt. Voorgangers Maurits Luth (2e Exloërmond) en Bert van Drogen (Steenwijk) bezochten samen met Hans Riphagen (Verantwoordelijke zending binnen de Unie) de conferentie.



## UITGELICHT: PLANNEN MET ABC

In 2018 hebben we plannen gemaakt om ook zending en onze internationale samenwerking verder uit te denken in samenwerking met ABC Gemeenten. Een speerpunt daarin is om het werk dat gebeurt in onze wereldwijde families (Baptisten en CAMA) voor het voetlicht te brengen.



Daarmee is ons voornemen om ook binnen de nauwere samenwerking met ABC ruimte te houden voor die blik op de wereld: met zendingsprojecten in Turkije, Sierra Leone en India, het continueren van de regeling waarmee we gemeentezendingen kunnen ondersteunen, en het noodfonds om daar waar rampen plaatsvinden gezamenlijk op te trekken. De plannen zijn eind 2018 aangenomen, en in 2019 zullen we verdere stappen zetten naar samenwerking.

## UITGELICHT: NOODHULP SULAWESI

Bijzonder in 2018 was ook de mogelijkheid om noodhulp te bieden in het door een zware aardbeving en tsunami getroffen Sulawesi, via onze oud-student Peter en Annemarie Dekker. Zij zijn als zendingen uitgezonden via CAMA Zending en Baptistengemeente de Rank in Rivierenland (deel van Utrecht), die al op het eiland aanwezig waren in de plaats Makassar (lees meer op hun website [www.pamakassar.nl](http://www.pamakassar.nl)).



Door de relaties die zij inmiddels hadden opgebouwd, waren zij in staat om een kleinschalig programma op te zetten met de naam 'Kinderen gezond'. Samen met een vrijwilligersteam geven zij kinderen in het getroffen gebied Palu, Sulawesi, voorlichting over gezondheid en hygiëne. Dit gebeurt samen met een traumateam van GKII, de CAMA-kerk van Indonesië. Er wordt met de kinderen gezongen en ze worden uitgedaagd te vertellen over hun ervaringen. Na afloop krijgen alle kinderen een tas met onder andere een tandenborstel, tandpasta, zeep, een handdoek en wat gezond eten. We hopen dit programma uit te breiden naar drieduizend kinderen. Bijzonder om via deze route zo direct betrokken te zijn bij een moeilijke situatie ver weg.

## EN VERDER...



*We ondersteunen een gemeentestichtingsproject in de Arnhemse wijk Geitenkamp. Afgelopen jaar werd daar gestart met een nieuwe ontmoetingsplek: een buurtmoestuin.*



*Deze vrolijke groep Sierra Leonese voorgangers werd afgelopen jaar getraind in het programma Kerk en gemeenschapsmobilisatie, dat de Unie van Nederland, de Unie van Sierra Leone samen met Tear en de European Baptist Mission International uitvoeren.*

## 6. DIVERSE ORGANEN EN COMMISSIES

### ARBITRAGECOMMISSIE

#### INLEIDING

De Arbitragecommissie heeft een vangnetfunctie in de Unie: zij beslecht geschillen als andere mogelijkheden om tot een oplossing te komen falen. De commissie doet dan een uitspraak waaraan partijen gebonden zijn. De uitspraken zijn geanonimiseerd en na te lezen op de website van de Unie. In 2018 heeft de Arbitragecommissie geen verzoek om arbitrage behandeld.

Wel is de Arbitragecommissie een keer benaderd met een adviesverzoek. Een dergelijk verzoek kan slechts worden behandeld indien duidelijk is dat dit niet leidt tot een verzoek om arbitrage, omdat anders de onafhankelijke positie van de Arbitragecommissie als geschillenbeslechter in het geding komt.

#### DEZE DOELEN HEBBEN WE BEREIKT

In 2018 hebben zich – gelukkig – geen bijzonderheden voorgedaan rond de Arbitragecommissie.

#### PLANNEN VOOR DE NABIJE TOEKOMST

De Arbitragecommissie heeft sinds haar instelling in 2008 drie rechtens bindende uitspraken gedaan. De hoop van de Arbitragecommissie is dat zich zo min mogelijk geschillen in Unieverband voordoen.

#### COMMISSIELEDEN

De Arbitragecommissie bestaat uit (van links naar rechts): drs. H. de Boer, voorzitter, ds. em. A. de Vries, mr. H. Abbink en mr. M.M. den Boer.

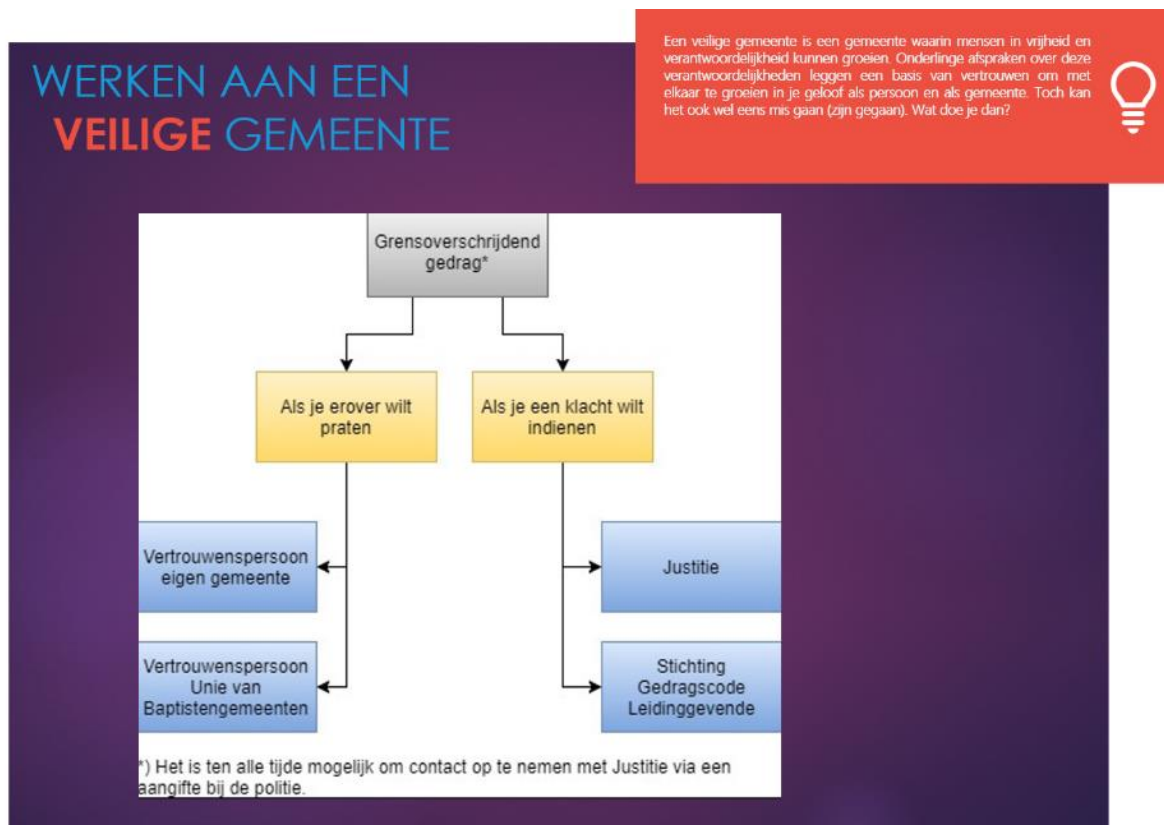


#### VERTROUWENSPERSONEN

Door persoonlijke omstandigheden hebben beide vertrouwenspersonen van de Unie zich in 2018 moeten terugtrekken. Om de stabiliteit en deskundigheid van de vertrouwenspersonen

als vangnet meer te garanderen, zijn we in 2018 gestart met het bijeenroepen van alle vertrouwenspersonen van lokale gemeenten. Met hen is de mogelijkheid besproken of zij, indien nodig, ook beschikbaar zouden willen zijn als vertrouwenspersoon voor andere gemeenten. Daartoe zijn de meeste in lokale gemeenten aangestelde personen in principe bereid. Het plan is om voor deze vertrouwenspersonen in 2019 een training te organiseren.

Behalve aan de curatieve kant (voor als het fout is gegaan) besteedt de Unie in toenemende mate aandacht aan de preventieve kant. Onder het motto 'Veilige gemeente' (ook te vinden [op de website](#)) is er onder meer een stappenplan ontwikkeld om in gemeenten te werken aan groeiende bewustwording van sociale veiligheid.



## COLLEGE VAN BEROEPBAARSTELLINGEN

### INLEIDING

Wat is het mooi om als College van Beroepbaarstellingen (CvB) onderweg te zijn met de studenten, onze nieuwe voorgangers. We mogen hun levensverhalen horen, zien hoe God mensen roept en meemaken hoe zij zich ontwikkelen tot voorgangers die voor hun taak zijn toegerust.

Hoe ziet die route eruit? Doorgaans leren we de kandidaten kennen tijdens een startbijeenkomst, daarna volgt het psychologisch onderzoek (TTO, dat wil zeggen Talent en TalentOntwikkeling). Vervolgens brengen twee CvB-leden een huisbezoek bij elk van de kandidaten en komt er – bij positieve bevindingen – een 'go'. Daarna gaat de studie verder



en is er met enige regelmaat contact met de trajectbegeleider. Kort voor het afstuderen is er een afsluitende bijeenkomst.

In 2018 heeft het CvB aan zeven studenten een voorlopige beroepbaarstelling uitgereikt. Vijf voorgangers ontvingen de algemene beroepbaarstelling.

Aan het eind van 2018 heeft het CvB contact met 28 studenten. Het is ongeveer half-om-half: de helft is op weg naar de voorlopige beroepbaarstelling, de andere helft heeft deze inmiddels, volgt mentoraat en zal de komende jaren de algemene beroepbaarstelling aanvragen.

Het toekennen van een beroepbaarstelling is nooit een automatisme. In 2018 zagen wij ons genoodzaakt om twee studenten een 'no go' te geven.

Voorgangers in een andere functie dan gemeentepredikant kunnen een kerkelijke zending aanvragen. Deze is in 2018 toegekend aan een geestelijk verzorger in een zorgcentrum.

### DEZE DOELEN HEBBEN WE BEREIKT

- Wanneer iemand al tijdens zijn studie een beroep vanuit een gemeente ontvangt, moet diegene dan versneld een voorlopige beroepbaarstelling ontvangen? De beroepbaarstelling is er in principe pas voor een afgestudeerde. We hebben die vraag nog eens goed overdacht en besloten toch vast te houden aan de voorwaarde van het Seminariumdiploma. Wie eerder in een gemeente aan de slag gaat, kan tijdelijk een andere functiebetiteling krijgen, denk aan 'voorganger in opleiding' of 'pastoraal werker'.

### DIT IS (NOG) NIET GELUKT

- Met het Seminarium willen wij het komende jaar in gesprek gaan over de Permanente Educatie en onderzoeken hoe het traject beroepbaarstelling daarin past.

### PLANNEN VOOR DE NABIJE TOEKOMST

- In verband met de voorgenomen fusie van Unie en ABC gaan CvB en COTA samen om de tafel om de trajecten beroepbaarstelling en ordinatie op elkaar af te stemmen en te integreren.

### UITGELICHT

Henriëtte van Dort, trainer, coach en talentontwikkelaar, schrijft over het TTO-traject: Voor de vierde maal hebben we een assessment uitgevoerd voor deelnemers van de route voor het verkrijgen van de voorlopige beroepbaarstelling. Negen deelnemers voerden een individueel gesprek met de organisatiepsycholoog over loopbaanwaarden, cv en persoonlijkheid. Tijdens de workshop stonden het inzicht in eigen communicatiestijlen en rollenspelen centraal. In het assessmentrapport is uiting gegeven aan de herkende

competenties en gericht geadviseerd over persoonlijke en professionele ontwikkeldoelen. De rapporten zijn gezonden aan het CvB die de kandidaten begeleidt in het vervolgtraject. De inzichten leidden bij enkele deelnemers tot specifieke en concrete stappen in hun persoonlijke ontwikkeling.

## ERVARINGEN

“Sinds maart 2018 ben ik lid van het CvB. Het eerste jaar is voorbijgevlogen. Wat is het genieten om gedreven mensen te mogen begeleiden om hun werk voor onze Vader te mogen doen. Studenten van verschillende leeftijden met ieder hun eigen verhaal, maar allemaal met hetzelfde doel: ‘God dienen’. Hoe mooi is het om te mogen horen en zien dat iedere student dat op zijn eigen manier doet met de gaven die hij/zij heeft mogen ontvangen.

In september de bijeenkomst waarin studenten zichzelf presenteerden aan de hand van hun startprofiel. Prentenboek, presentaties en andere voorwerpen werden meegenomen om te laten zien wie ze zijn en waar ze voor staan.

Hoe fijn om deze studenten verder te mogen volgen in hun professionele ontwikkeling.” - Alice Teunis

“Met mijn aanstelling als voorganger in Baptistengemeente Silo in Utrecht maakte ik vier jaar geleden ook mijn intrede in de Unie van Baptistengemeenten. De eerste kennismaking met de Unie was een gesprek met het College van Beroepbaarstellingen. Ik was blij verrast door het sterke beleid van de Unie wat betreft de opleiding, begeleiding en ook toetsing van de geschiktheid van voorgangers. De voorbereiding op het gesprek, de vragenlijst en het gesprek zelf vonden plaats in een open sfeer, waarbij het ging om de inhoud. Het college wilde mij echt leren kennen.

Vier jaar later werd ik na het behalen van het Seminariumdiploma opnieuw uitgenodigd voor een gesprek. Dit keer ging het om de toekenning van de algemene beroepbaarstelling. Ook dit gesprek heb ik ervaren als kundig, zorgvuldig en persoonlijk betrokken. Het College van Beroepbaarstellingen is een vertrouwenwekkende instelling binnen de Unie als het gaat om de uitvoering van het beleid rond de aanstelling van voorgangers.” - Regien Smit

## COMMISSIELEDEN

Aan het eind van 2018 bestaat het College van Beroepbaarstellingen uit de volgende leden: Ruth Driesprong (BG Dordrecht), Remko Ongersma (BG Enschede), Marius Stehouwer (BG Amersfoort), Alice Teunis (BG Hengelo), Els van Wier (BG Sneek, secretaris) en Peet Wijchers (BG Enschede, voorzitter).



Ruth  
Driesprong



Remko  
Ongersma



Marius  
Stehouwer



Alice Teunis



Els van Wier



Peet Wijchers

## VERENIGING VAN BAPTISTEN VOORGANGERS (VBV)

### INLEIDING

Onze vereniging is opgezet om de belangen van voorgangers te behartigen binnen de Unie, om zorg te dragen voor voorgangers die het moeilijk hebben om welke reden dan ook, om eens per jaar een conferentie te organiseren tot toerusting en ontmoeting. Later kwam hier ook de emeritidag bij en vanuit de VBV is er ook een ontmoeting van echtgenotes van voorgangers (Ladykanten) ontstaan.

Verder verstuurt de VBV een nieuwsbrief aan haar leden waarin we zorgen en zegeningen delen met elkaar en op diverse activiteiten worden geattendeerd.

### DEZE DOELEN HEBBEN WE BEREIKT

- Een jaarlijks hoogtepunt voor onze vereniging is de voorgangersconferentie. Dit jaar samen met onze ABC-collega's op 9 en 10 april op de Kroeze Danne in Delden. Ingrediënten van onze conferentie: ontmoeting met collega's, toerusting op inhoudelijke thema's en vieringen.
- Elk jaar organiseert onze vereniging een emeritidag. Dit jaar was dit in het Baptist House in Amsterdam op 22 november.
- We constateren dat het ledenaantal van onze vereniging groeit naar bijna tachtig leden (voorgangers, kerkelijk werkers en emeriti).
- De Ladykanten (partners van voorgangers) zijn het afgelopen jaar twee keer bij elkaar gekomen. Dit waren bemoedigende ontmoetingen.
- Binnen het bestuur van onze vereniging hebben we afscheid genomen van Fritz Kaiser en Peter van Bruggen. We zijn dankbaar voor de bijdrage die zij hebben geleverd aan onze vereniging. Egbert van Rhee en Michiel de Nooijer zijn toegetreden tot het bestuur.

### **DIT IS (NOG) NIET GELUKT**

- Waar wij als bestuur mee worstelen is de zorg voor collega's. Als vereniging willen we er zijn voor elkaar, maar we constateren dat we tekortschieten in de zorg voor elkaar. Incidenteel is er oog voor elkaar, maar erg structureel is dit niet.

### **PLANNEN VOOR DE NABIJE TOEKOMST**

- Van 18 tot 20 maart 2019 staat er een nieuwe leidersconferentie gepland samen met onze ABC-collega's. We zullen vertoeven in de omgeving van Apeldoorn.
- We willen nieuwe stappen zetten in het omzien naar en de zorg voor collega's.
- Door het proces van samenwerking en samengaan met de ABC Gemeenten zullen wij als vereniging ons ook af moeten vragen wat onze positie en toekomst hierin zal zijn.

### **COMMISSIELEDEN**

Gijs Lammerts van Bueren (voorzitter), Pieter Jager (penningmeester), Egbert van Rhee (bulletin/nieuwsbrief) en Michiel de Nooijer (secretaris).

# 7. FINANCIËN

## BALANS

Balans van de Unie van Baptistengemeenten in Nederland					
ACTIVA					
		31-12-2018		31-12-2017	
<b>Materiële vaste activa</b>					
	Herdenkingskerk	€	1.175.592	€	1.199.830
	Inventaris	€	30.436	€	37.704
			<b>€ 1.206.028</b>		<b>€ 1.237.534</b>
<b>Financiële vaste activa</b>					
	Leningen U/G		<b>€ 184.500</b>		<b>€ 95.613</b>
<b>Vorderingen</b>					
	Vooruitbetaalde bedragen	€	17.900	€	17.747
	Debiteuren	€	7.983	€	11.467
	Overige vorderingen	€	31.126	€	42.823
			<b>€ 57.009</b>		<b>€ 72.037</b>
<b>Geldmiddelen</b>					
	Kassen en banken		<b>€ 806.688</b>		<b>€ 832.007</b>
<b>Totaal</b>			<b>€ 2.254.225</b>		<b>€ 2.237.191</b>
<b>PASSIVA</b>					
<b>Reserves</b>					
	Reserves		<b>€ 2.186.412</b>		<b>€ 2.169.200</b>
<b>Vorzieningen</b>					
	Voorziening Groot Onderhoud	€	9.250	€	-
			<b>€ 9.250</b>		<b>€ -</b>
<b>Schulden op korte termijn</b>					
	Crediteuren	€	13.965	€	13.031
	Belastingen en sociale lasten	€	9.845	€	12.853
	Overige kortlopende schulden	€	34.753	€	42.107
			<b>€ 58.563</b>		<b>€ 67.991</b>
<b>Totaal</b>			<b>€ 2.254.225</b>		<b>€ 2.237.191</b>

## STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Staat van Baten en Lasten			
Baten	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
<b>Unie Algemeen</b>			
Algemeen Unie	€ 489.065	€ 488.000	€ 490.656
Rente	€ 4.331	€ 2.000	€ 13.365
Overige baten	€ 163.035	€ 122.150	€ 116.954
Diverse baten Beweging naar Buiten	€ 92.841	€ 95.000	€ 134.355
<b>Totaal Baten Unie Algemeen</b>	<b>€ 749.272</b>	<b>€ 707.150</b>	<b>€ 755.330</b>
<b>Missionaire Gemeente-ontwikkeling</b>			
Diverse baten MGO	€ 1.360	€ 2.500	€ 2.950
<b>Totaal Baten MGO</b>	<b>€ 1.360</b>	<b>€ 2.500</b>	<b>€ 2.950</b>
<b>Theologische Vorming</b>			
Overheidssubsidie	€ 130.114	€ 178.000	€ 136.620
Overige	€ 46.701	€ 28.500	€ 69.057
<b>Totaal Baten Theologische Vorming</b>	<b>€ 176.815</b>	<b>€ 206.500</b>	<b>€ 205.677</b>
<b>Totale Baten</b>	<b>€ 927.447</b>	<b>€ 916.150</b>	<b>€ 963.957</b>
Lasten	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
<b>Unie Algemeen</b>			
Salariskosten	€ 123.120	€ 128.000	€ 119.721
Ov. Personeelskosten	€ 69.529	€ 57.850	€ 75.053
Bureaunkosten	€ 15.819	€ 15.000	€ 19.579
Administratie	€ 21.195	€ 13.500	€ 20.245
Huisvesting/Herdenkingskerk	€ 10.568	€ -2.000	€ 32.067
Bestuurskosten	€ 7.483	€ 7.600	€ 9.137
Activiteiten	€ 36.474	€ 42.500	€ 40.380
Overige	€ 68.811	€ 75.000	€ 70.317
Internationale contacten	€ 7.710	€ 7.000	€ 5.130
Contributies	€ 15.421	€ 15.677	€ 16.429
Zendings- en diaconale projecten	€ 140.529	€ 162.000	€ 223.946
<b>Totaal Lasten Unie Algemeen</b>	<b>€ 516.659</b>	<b>€ 522.127</b>	<b>€ 632.004</b>
<b>Missionaire Gemeente Ontwikkeling</b>			
Salariskosten	€ 115.165	€ 118.000	€ 120.077
Ov. Pers.kosten	€ 6.356	€ 6.600	€ 5.713
Diverse kosten	€ 18.669	€ 23.000	€ 15.736
<b>Totaal Lasten MGO</b>	<b>€ 140.190</b>	<b>€ 147.600</b>	<b>€ 141.526</b>
<b>Theologische Vorming</b>			
Salariskosten	€ 218.099	€ 255.000	€ 218.396
Ov. Personeelskosten	€ 22.447	€ 27.000	€ 27.845
Diverse kosten	€ 12.840	€ 8.350	€ 13.198
<b>Totaal Lasten Theologische Vorming</b>	<b>€ 253.386</b>	<b>€ 290.350</b>	<b>€ 259.439</b>
<b>Totale Lasten</b>	<b>€ 910.235</b>	<b>€ 960.077</b>	<b>€ 1.032.969</b>

Resultaatverdeling				
	Saldo baten minus lasten	€ 17.212	€ -43.927	€ -69.012
	Toegevoegd aan fondsen en reserves	€ -26.386	€ -	€ -6.146
	Onttrokken aan fondsen en reserves	€ 49.724	€ 43.500	€ 56.900
<b>Resultaat Generaal</b>		<b>€ 40.550</b>	<b>€ -427</b>	<b>€ -18.258</b>
Uitsplitsing toevoeging en onttrekking fondsen en reserves				
Onttrokken aan				
	Algemeen Innovatiefonds TV	€ 2.216	€ 1.000	€ 1.733
	Strubbenfonds	€ 10.000	€ 10.000	€ 4.651
	Reserve Huisvesting	€ 9.212	€ -	€ -
	Fonds studieondersteuning en internation	€ 500	€ 2.000	€ -
	Bibliotheekfonds	€ -	€ 1.000	€ -
	Ondersteuning kleine gemeenten	€ 3.000	€ 6.000	€ 9.000
	Algemeen Innovatiefonds Z&D	€ -	€ -	€ 1.011
	Legaat Gemeentestichting	€ 10.641	€ 3.500	€ 3.527
	Fonds McClendon Chair	€ 5.128	€ -	€ -
	Fonds Jeugd en Zending	€ 2.100	€ -	€ 2.200
	Zendingsprojecten	€ 568	€ 10.000	€ 10.204
	Algemeen Noodfonds	€ 6.359	€ 10.000	€ 24.574
<b>Totaal onttrekkingen</b>		<b>€ 49.724</b>	<b>€ 43.500</b>	<b>€ 56.900</b>
Toegevoegd aan				
	Studieondersteuning en international.	€ -	€ -	€ 300
	Fonds McClendon Chair	€ -	€ -	€ 5.128
	Bibliotheekfonds	€ -	€ -	€ 515
	Fonds onderzoek baptisme/Feisserfonds	€ 1.386	€ -	€ 203
	Solidariteitsfonds	€ 25.000	€ -	€ -
<b>Totaal toevoegingen</b>		<b>€ 26.386</b>	<b>€ -</b>	<b>€ 6.146</b>

## TOELICHTING FINANCIËN 2018

In dit document zijn opgenomen: de balans, de samenvatting van de baten en lasten en een overzicht van het verloop in de fondsen. De gehele gewaarmerkte jaarrekening kunt u opvragen via [financien@baptisten.nl](mailto:financien@baptisten.nl).

## KANTTEKENINGEN BIJ DE BALANS 2018

- In januari 2018 is een lening van € 148.500,- verstrekt aan BG Utrecht De Rank voor de aanschaf van gebouw De Hoeksteen tegen 2% rente.

In het overzicht van de Staat van Baten en Lasten staat dat er in 2018 € 49.724,- is onttrokken uit fondsen en € 26.386,- aan de fondsen is toegevoegd. Een aantal van de fondsen is aan te merken als een voorziening waar van tevoren over is afgesproken wanneer en hoeveel er aan onttrokken wordt en met welke reden. We lichten er een paar uit:

TOEVOEGEN FONDSSEN		
Solidariteitsfonds	€ 25.000	De AV van nov. 2018 heeft een motie van Ede Op Doortocht aangenomen, waarin werd opgeroepen een voorstel te doen om de solidariteit te bevorderen. Er is € 25.000 van het resultaat als start van het fonds toegevoegd. Ter AV november 2019 zal een voorstel uitwerking Solidariteitsfonds worden voorgelegd.

ONTTREKKEN FONDSSEN		
Innovatiefonds TV	€ 1.733	Hiermee werd de pilot duaal leren gestimuleerd.
Strubbenfonds	€ 10.000	Gedurende de pilot regionaal werken (tot zomer 2019) wordt er uit het Strubbenfonds 0,2 fte beschikbaar gesteld en ingezet door Michiel de Nooijer.
Reserve huisvesting	€ 9.212	De AV besloot om € 150.000 uit de huisvestingsreserve ter beschikking te stellen voor uitbreiding van het Baptist House. In 2019 zijn kosten gemaakt om vergunning voor de uitbreiding te verkrijgen.
Ondersteuning kleine gemeenten	€ 3.000	De gemeente Heemskerk en Assen zijn ondersteund vanuit dit fonds.
Legaat Gemeentestichting	€ 10.641	Met gelden uit dit legaat worden de gemeentestichtende projecten in Rotterdam Oude Noorden en Geitenkamp in Arnhem ondersteund.
Fonds McClendon Chair	€ 5.128	Met ingang van 1 januari 2018 trad nieuwe overeenkomst met de VU in werking. Onderdeel van deze overeenkomst is dat Henk Bakker m.i.v. 01-09-2018 in dienst is gekomen van de VU. Aan dit fonds worden sponsorgelden toegevoegd en onttrokken de bijdrage aan de VU voor de chair.
Fonds Jeugd en Zending	€ 2.100	Het fonds Jeugd en Zending heeft op de voorjaars-AV 2017 een bestemming gekregen in diaconale jongerenreizen (zie jaarverslag bij Beweging naar Buiten).



Algemeen Noodfonds	€ 6.359	Conform afspraak wordt het vermogen uit het Noodfonds besteed aan noodhulpprojecten en daarmee teruggebracht naar beoogde € 50.000. We besteden dus elk jaar meer aan het Noodfonds dan gelden die binnenkomen om tot beoogde verlaging van het Noodfonds te komen.
--------------------	---------	---

## KANTTEKENINGEN BIJ HET EXPLOITATIEOVERZICHT 2018

Bij het exploitatieoverzicht zijn de volgende kanttekeningen te maken.

### BATEN

- We hebben meer rente ontvangen door de lening aan BG Utrecht De Rank.
- Er is een bijzondere baat gekomen uit de opheffing van de rekening van BG Delft a € 56.582,48 (gemeente was in 2004 opgeheven; rekening was nog altijd slapend).
- De subsidie van de overheid is verlaagd van € 138.000 naar € 131.000. Er zijn twee seminaria toegetreden bij de VU en ook deze beide seminaria ontvingen een deel van de subsidie van de overige seminaria.

### LASTEN

- De overige personeelslasten zijn hoger door extra investering in opleiding en training.
- De kosten voor administratie zijn hoger dan geraamd onder andere door afwikkeling met KKA.
- De kosten huisvesting zijn inclusief de vooruit betaalde kosten voor de geplande uitbreiding van het Baptist House.
- Personeelslasten Theologische Vorming zijn lager; Henk Bakker is per 01-09-2019 in dienst gekomen van de Vrije Universiteit.

## PERSONEELSMFORMATIE 2018

Personeelsformatie in FTE's	FTE per 01-01-2018	FTE per 31-12-2018
Ondersteunend bureau	1,50	1,60
Missionaire Gemeente Ontwikkeling	1,65	1,65
Theologische Vorming	3,10	2,65
Beweging naar Buiten	0,25	0,25
<b>Totaal</b>	<b>6,50</b>	<b>6,50</b>